

SENSURI ȘI SEMNIFICAȚII ÎN TOPONIMIA SATULUI ȘOIMUȘ (I)

Numele de locuri, fie că se referă la forme de relief, vegetație, moduri de folosință, fie că evocă anumite fapte sociale, cuprind în sine bogate semnificații privind viața colectivităților umane în trecerea necurmată a timpului. Relațiile oamenilor cu mediul lor natural al vieții, diferitele evenimente social-istorice, fenomene naturale chiar, sînt adesea încifrate în denumirile topice, astfel încît cercetarea acestora se poate asemui cu lectura unei vechi cronici, iar relevarea înțelesurilor ce le conțin poate egala sau chiar depăși, în unele situații, însemnătatea documentului scris.

Satul Șoimuș, ascuns în briul de păduri ce acoperă dealurile care străjuiesc spre Nord-Vest vastul amfiteatru al Văii Someșului în amonte de Cheile Țicăului, avînd o veche atestare documentară, se caracterizează și printr-o bogată și interesantă toponimie.

Dacă documentele istorice ne oferă informații asupra caracterului românesc al Șoimușului, cu referiri periodice directe la etnicitatea locuitorilor săi încă de la începutul secolului al XIII-lea (19, IV, 335—340), concluziile de ordin lingvistic și social-istoric ale studiului numelor topice ne îndreptătesc să considerăm localitatea, habitat al unei colectivități românești, ca fiind mult mai veche.

Descoperirea întîmplătoare a unor materiale arheologice din diferite perioade istorice, ca și existența certă a unor locuri de importanță arheologică (unele indicate și de toponimie) ne întăresc convingerea că întreprinderea unor cercetări sistematice a acestora ar conduce la rezultate interesante.

Cadrul natural al satului Șoimuș este o depresiune relativ circulară, de fapt o căldare glaciară, cu o singură deschidere spre Est-Sud-Est, reprezentată de Valea Șoimușului. Satul, așezat pe cadrul destul de accidentat al acestei „căldări“, este flancat din toate părțile de culmi, unele mai abrupte altele mai domoale, în cea mai mare parte acoperite cu păduri (mai mult de 3/4 din totalul teritoriului), ele făcînd corp comun cu alte păduri, spre Sud-Vest pînă la Munții Meseșului, iar spre Nord-Est pînă în împrejurimile Cehului Silvaniei, Țicăului și peste Someș pînă în Valea Chioarului. Cu siguranță că în trecut suprafețele ocupate cu păduri erau și mai întinse, fapt ce se resimte și în toponimie. Ceva mai mult de jumătate din suprafața agricolă este astăzi reprezentată de terenurile arabile situate pe pantele mai blînde, platourile dealurilor și luncile Văilor Șoimușului și Șutăii; aproximativ 40% revine pășunilor și fînelor, iar 5—7% viilor și livezilor. Potrivit informațiilor documentare această repartitie este relativ constantă în ultimele trei secole, ceea ce ne îndreptățește să apreciem că locuitorii din Șoimuș erau și mai de mult ca și în prezent buni agricultori și pasionați crescători de animale, cu un puternic atașament față de pămîntul și satul lor, sentiment cultivat cu obstinație de vîrstnici și tineri, dus nu de puține ori pînă la sacrificiu.

Satele din vecinătatea Șoimușului sînt în majoritate românești cu excepția Sincraiului (la Vest), Verveghiului și Naimonului de a căror hotar, cel al Șoimușului este despărțit pe o mică porțiune de Valea Sălaului, toate trei avînd în exclusivitate populație maghiară, precum și a orașelului Jibou (la Sud-Est) cu populație mixtă. Pe cele mai întinse porțiuni hotarul Șoimușului se delimitează de cel al satelor exclusiv cu populație română, Cuceu (la Sud), Dobrin (la Sud-Vest), Domnîn (la Nord), Bîrsa (la Nord-Est), Someș-Odorhei (la Est).

Populația satului este în prezent alcătuită în exclusivitate din români. Cele cîteva persoane de naționalitate maghiară menționate în monografia lui Petri M., pe la 1900 erau venite din satele vecine ungurești și angajate pe moșia familiei Wesseleny, ele retrăgîndu-se cu timpul în satele lor de proveniență. Motive social-politice și culturale au stat în calea realizării unor relații mai apropiate (de pildă, mariajele între localnicii români și maghiarii veniți din satele vecine erau privite cu suspiciune și considerate de regulă inacceptabile de către ambele părți; în ultimul secol se cunosc doar două asemenea situații). Prin urmare influențele lingvistice, respectiv în toponimie venite dinspre comunitățile maghiare, prezente fără îndoială, vor fi fost destul de restrinse. Pînă în anul 1941 a existat aici și o mică comunitate evreiască ce deținea activitatea comercială (15 persoane indică Petri M. în 1900, cam tot atîtea erau și 40 de ani mai tîrziu), aceasta a avut un sfîrșit tragic în timpul ocupației horthyste a acestei părți a Transilvaniei, neîntorcîndu-se nici măcar o persoană din lagărele de deportare. O familie de germani și două de țigani mai completeau grupul celor 28—30 persoane de alte etnii existente la începutul secolului nostru alături de cei 918 români în Șoimuș.

Analiza toponimică ce face obiectul acestei lucrări se circumscrie ideii cercetării monografice mai ample a satului.

Materialul toponimic supus investigației a fost adunat în decursul mai multor ani prin următoarele surse: anchetarea unui număr de 4 persoane, avînd reputația de bune cunoscătoare a hotarului satului (cu toții sînt țărani și știutori de carte). Aceste persoane, 2 femei și doi bărbați sînt: — Suteu Rozalia, 92 ani; — Temeș Florica, 70 ani; — Temeș Ioan, 76 ani; — Borz Ștefan, 44 ani; acesta din urmă, fiind încă din copilărie păcurar, cunoaște nemișlocit și amănunțit întreg hotarul satului. Am mai consultat lucrarea de diplomă pentru examenul de stat elaborată de Florica Sav în anul 1968, avînd ca temă toponimia satului Șoimuș cu precădere sub aspectul lingvistic, reținînd în special relațiile informatorului ei Ardelean Ion, pe atunci în vîrstă de 65 ani (azi decedat), de asemenea un bun cunoscător al hotarului satului, cum și autoarea acestei lucrări a decedat în floarea vîrstei, dorim ca prin intermediul cercetării noastre să-i aducem un pios omagiu.

Pentru surprinderea aspectul diacronic al domeniului cercetat am mai utilizat informațiile din monografia județului Sălaj, elaborată în perioada 1900—1904 de Petri M., adunate la sfîrșitul veacului trecut, precum și Dosarul din 1870—71, cu hărțile de parcelare (Harta nr. 1 și 10 anexe) existente la Oficiul de evidență funciară din cadrul Notariatului de Stat al județului Sălaj.

Așa cum de altfel ne-am așteptat, între aceste surse se observă existența unei unități de fond, doar cu mici abateri de la un informator la altul, de la o perioadă istorică la alta. Astfel, principalele denumiri topice consemnate în 1871 se păstrează neschimbate în 1902, 1966 și 1985. Doar un singur toponim care, potrivit hărților din 1872 denumea o parte de hotar (Coroi), astăzi denumește doar o poiană de la marginea aceluși teritoriu (Poiana Coroiului), locul său fiind luat de un alt nume topic, existent și atunci, dar cu o cuprindere mai restrînsă. Cooperativizarea agriculturii nu a determinat în această privință modificări majore, neintroducîndu-se denumiri noi pentru parcelele destinate diferitor moduri de folosință. Se păstrează și se utilizează tot denumirile vechi, chiar și acelea care indicau stricto sensu posesiunea particulară. Doar în cazuri sporadice se manifestă o tendință de stilizare, astfel, de pildă, în loc de *Priloge*, nume uzual pentru localnici și totodată străvechiu, pe schițele CAP apare forma considerată mai „literară“, *Pirloagă*, sau în loc de *Măcod'iste*, *Macoviște*. Nu trebuie însă trecut cu vederea faptul că odată cu schimbările structurale demografice petrecute și la Șoimuș, ca de altfel în toate satele țării, prin migrarea populației tinere spre orașe, dispariția treptată dar inexorabilă a generației vechi, restrîngerea nevoii forței de muncă datorită mecanizării multor lucrări agricole, tot mai puțini sînt cei care vin în contact cu diferitele locuri și deci sînt puși în situația de a utiliza denumirile lor, intervenind cu timpul fenomenul de uitare.

Cu toate acestea, diferitele nume topice continuă să aibă o mare forță evocatoare, iar cunoașterea lor, a diferitelor semnificații și sensuri ce le conțin și exprimă, să întrețină vie flacăra speranței descoperirii unor noi aspecte ale vieții comunității umane din aceste locuri, ale contribuției chiar și modeste, la crearea și păstrarea unor valori materiale și spirituale prin care poporul nostru și-a potențat entitatea specifică în ciuda vitregiei vremurilor.

Utilizînd sursele amintite am delimitat un material ce cuprinde un număr de 234 toponime, alcătuite la rîndul lor din 377 elemente topice.

Analiza acestui material sub aspectul originii elementelor topice a permis desprinderea unor concluzii pe care vom încerca să le redăm în rîndurile următoare. În primul rînd se relevă caracterul esențialmente românesc al mării majorității a numerelor topice, fapt determinat atît prin derivarea lor din apelative românești sau existente în limba română (în cele mai multe situații) cît și prin construirea lor pe terenul limbii române în conformitate cu structurile și caracteristicile acesteia.

De la început se impune precizarea că din cele 234 toponime supuse cercetării, 233 sînt românești și doar unul singur maghiar, iar din cele 377 elemente care le compun, cu toată diversitatea originii lor, marea majoritate sînt românești; doar 3 sînt maghiare, 2 reprezentate de antroponime (unul indicînd folosința unei grădini, iar altul fiind o poreclă) ale unor slujitori români ai grofului, traduse de oamenii acestuia în limba maghiară, doar unul singur fiind incontestabil maghiar și anume, *Sóroș*, din magh. *szóros* „loc strîmt între două dealuri“ (D.A.). Împrejurările impunerii acestui nume în graiul unei colectivități românești unitare sînt greu de determinat. Probabil că slujitori unguri ai grofului amenajînd prin acel loc un drum spre o pădure ajunsă în proprietatea acestuia, au folosit frecvent acest apelativ iar românii, obișnuindu-se cu el, l-au preluat, însă numai formal, fără a înțelege conținutul lui semantic. La această opinie am ajuns de la constatarea că apelativul maghiar *szóros* nu mai este utilizat în alte împrejurări, deși treceri înguste printre

culmi abrupte mai sînt în multe alte locuri. Aceasta ne face să considerăm că numele respectiv s-a impus accidental.

Reprezentarea structurii materialului toponimic după originea etimologică ne oferă următorul tablou:

Nr. total nume topice	Nr. total elem. top.	Distribuția după originea etimologică a elem. t.										
		Rom. orig. aut.	Rom. orig. lat.	Rom. orig. slav.	Rom. or. magh.	Magh.	Rom. or. gr.	Rom. or. ebr.	Rom. or. germ.	Rom. or. obse.	Rom.	Obse.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
234.	377.	40.	141.	83.	37.	3.	3.	2.	7.	6.	48.	7.

Așa cum se poate observa, cele mai multe elemente topice, în mod firesc, sînt cele de origine latină, în număr de 141. Dintre acestea, unele se repetă în diferite denumiri. Așa de pildă, *cărare* apare de 5 ori, *coastă*, de 5 ori, *fîntînă*, de 18 ori (cu frecvența cea mai mare), *fund*, de 6 ori, *pădure*, de 12 ori, *vale*, de 6 ori, *vie*, de 7 ori, *rișă*, de 4 ori. Prepozițiile cu ajutorul cărora sînt construite diferitele nume topice sînt în exclusivitate latine. Dintre acestea, frecvența cea mai mare o au *la* (de 22 ori), *pe* (de 7 ori), *sub* (de 14 ori), *după* (de 3 ori), *în* (de 2 ori), *între* (de 2 ori).

Elementele toponimice de origine slavă, în număr de 83 ocupă locul al doilea după cele latine. Prezența lor în număr destul de mare și frecvența ridicată a unora dintre ele ca: *uliță* (18 ori), *buiac* (7 ori), *deal* (10 ori), *grădînă* (4 ori), *pod* (6 ori), *poiană* (6 ori), *popă* (3 ori), precum și repartizarea grupată a majorității lor pe teritoriul satului (în partea de Sud, Vest, Nord-Vest), ne sugerează ipoteza că un grup slav, destul de însemnat, s-a stabilit pe aceste locuri în vremuri străvechi, conviețuind cu românii mult mai numeroși o perioadă destul de îndelungată, pentru ca în cele din urmă să fie asimilat de aceștia. Acest lucru poate fi ilustrat și prin faptul că marea majoritate a toponimelor de origine slavă își păstrează semnificația inițială (*buiac*, *virf*, *pod*, *uliță*, *popă*, *grădina*, *țigan*, *hîrtoape*, *hudă*, *izvor*, *șipot*, *grajd*, *poiană*, *luncă*, *tablă*), cu unele excepții ca *Priloge*, *Macoviște*, *Știrnina*, a căror semnificație s-a pierdut, devenind în accepția localnicilor nume proprii.

Elementele toponimice românești (12), formate pe terenul, limbii române cu ajutorul unor apelative sau nume românești de origine latină, slavă, maghiară etc., în număr de 48, ocupă locul al 3-lea în statistica noastră. Frecvența lor în construirea numelor topice este destul de redusă, apărînd în puține cazuri de 2—3 ori (*Nulani*, de 3 ori, *Tănești*, de 2 ori), cele mai multe doar o singură dată.

Elementele autohtone sînt prezente și în toponimie în concordanță cu frecvența lor în graiul local. Fiind 40 la număr, ele ocupă poziția a 4-a în ordinea descrescîndă. Diversitatea lor este destul de mare, iar conținutul semantic bine precizat, datorită cărui fapt ele au o mare putere evocatoare. Dintre acestea, mai sugestive ni se par a fi *Guruiețe*, *Maluri*, *Șutaia*, *Lespezele*, *Rățișor*, *Copăcel*, *Cornișor*, *Moine*, *Țarină*. Elementele din acest grup, cu frecvența cea mai mare în formarea numelor topice sînt: *piru* (11 ori), *Șutaia* (5 ori), *Rățișor* (4 ori), *Guruiețe* (2 ori), *Țarină* (2 ori). Un fapt interesant de consemnat este acela că majoritatea toponimelor de factură autohtonă (*Guruiețe*, *Șutaia*, *Părăul Viezurie*, *Moine*, *Mînzărie*) se grupează în partea de Nord-Est a hotărului satului, cuprinzînd și vechea vatră presupusă de noi a fi fost a Șoimușului Mare, în vreme ce, așa cum am amintit în rîndurile anterioare, toponimele de origine slavă se grupează în partea de Sud, Vest și Nord-Vest, cele de origine maghiară numai în vecinătatea satului, a „Drumului Țării” și de regulă, pe fostele proprietăți ale grofului, în vreme ce elementele topice latine sînt răspîndite peste tot. Ținem să precizăm însă că numele de factură autohtonă nu lipsesc din celelalte zone ale hotărului satului, putînd fi întîlnite peste tot, dar nu atît de grupate ca în zona amintită mai sus.

Elementele topice românești de origine maghiară sînt în număr de 37. Cea mai mare frecvență în formarea unor toponime o au apelativele *Rît* (4 ori), *Iertaș* (4 ori), *Sălaj* (3 ori), *Terti* (3 ori), celelalte apărînd în majoritatea cazurilor o singură dată.

Se cuvine subliniat faptul că mai toate aceste nume topice, formate cu apelative de origine maghiară, pot fi puse în legătură fie cu proprietățile familiei Wesseleny, fie cu activitățile de cartografiere și organizare a evidenței funciare întreprinse de autoritățile austriece în secolul al XVIII-lea, la care se adaugă angajarea pe moșia grofului a unui grup de unguri din satele Cristur și Gîrcei, în condițiile înrolării în armata lui Fr. Rakoczi a unui mare număr de iobagi români (o conscripție din 1703 înregistrează în Șoimușul Mare 12 gospodării pustii, iar în Șoimușul Mic 11, deci un număr de 23 gospodării părăsite, ceea ce însemna foarte mult ca număr de locuitori, dar în special ca forță de muncă) (19, IV, 336). Revenirea iobagilor români în sat după înfrîngerea lui Rakoczi, dar și în urma măsurilor întreprinse de Wesseleny, a determinat cu siguranță înnoirea multor familii maghiare în satele lor de proveniență, astfel că în 1733 satul Șoimuș are 42 familii de români, iar în anul 1750 se înregistrează aici 254 „suflete” greco-catolici. Probabil că în asemenea împrejurări s-au impus cîteva nume și elemente topice de proveniență maghiară cum ar fi, de pildă, *Rît*, *magh*, *rhét*, *Arace*, *magh.*, *arák*, întrucît multe terenuri agricole nefiind cultivate au devenit finețe (de pildă, în 1715 suprafața finețelor este de „25 zile de coasă”, pentru ca în 1720 să crească la „115 zile de coasă”) (19, IV, 337). Tot în asemenea împrejurări este posibil să fi apărut și toponimele *Barc*, *Osteze* și *Terti*. De asemenea apelativul *iertaș*, *magh. irtás*, pare să se fi impus aproximativ la fel, întrucît cele mai mari suprafețe de pădure au fost acaparate și explodate de groful Wesseleny, iar tăietorii de lemne erau, probabil, cu precădere angajați din satele ungurești vecine Șoimușului, care, la fel ca angajații permanenți „de la Curte” și dintre aceștia mulți unguri, utilizînd expresia maghiară, au impus-o prin obișnuință și românilor.

Este însă evident faptul că toate numele topice în care apar elemente de origine maghiară s-au format pe teren lingvistic românesc și au fost adaptate complet structurilor limbii române, cu excepția celor trei nume maghiare despre care am mai amintit, Soroș, Bodor și Loaiți, rămase neschimbate ca formă, iar în primul caz, unde conținutul semantic are o mare importanță acesta lipsește cu desăvîrșire din grupul localnicilor în utilizarea actuală a toponimului respectiv.

Celelalte elemente topice de origine germană — 7 — și ebraică — 2, pot fi puse în legătură cu mica comunitate evreiască (2—3 familii) stabilită în sat pe la sfîrșitul sec. XVIII sau începutul sec. XIX și a unei familii germane care are și astăzi descendenți nominali, dar în fapt asimilați etnic și spiritual românilor. Între elementele topice de origine germană cu frecvența cea mai mare în formarea unor toponime (3) apelativul *șură*, germ. *schur*, ca denumire pentru diferite construcții gospodărești pentru adăpostirea uneltelor și utilajelor agricole sau a furajelor, se pare că a cunoscut o întrebuințare mai restrînsă, de la comunitățile germane preluîndu-l în special anexele gospodărești de pe moșii, pentru ca apoi să cunoască o răspîndire generală dar în mediul românesc asociindu-se cu apelativele de origine slavă *grajd* sau *poiata*. În cadrul nostru de referință apelativul *șură* a servit la formarea unor toponime exclusiv pe fostele proprietăți Wesseleny.

Dintre cele 5 nume topice românești de origine obscură (Cîrlioara, Ciuburcani, Hodobana, Vărășoia, Viile Vărășoiei), două pot fi considerate ca avînd drept element principal apelativul *văr*, de origine maghiară (Kerli-văr-e, Văr-ășoia), sugeriînd prezența unor cetăți sau locuri fortificate, celelalte două pot fi puse, de asemenea, în legătură cu anumite evenimente istorice și cu evoluția comunităților umane din aceste locuri.

Un număr de 7 nume topice n-au putut fi încadrate sigur din punct de vedere etimologic, motiv pentru care ele au fost plasate în grupul celor obscure. Aceasta fie datorită lipsei unui apelativ cert din care să poată fi derivate, fie din cauza explicațiilor contradictorii ale apelativelor de bază. În această situație se află de pildă, toponimul *Tiznic*, denumind o parte de hotar care se pare că a avut o folosință constantă, aceea de fineață, pentru care nu am găsit nici un element de derivare cît de cît acceptabil. În cea de a doua categorie se încadrează

apelativul *jip*, explicat în chipuri diferite în dicționarele române și în cele maghiare. Astfel, în „A Magyar Nyelv Szótára” a lui Czuczor și Fogarasi, apărut la Budapesta în perioada 1870—1874, toponimul *Zsip* este explicat ca fiind de origine iliră (6), D.A. îl consideră ca derivat din apelativele maghiare *Gyep*, „peluză cu iarbă”, sau *zsup*, „copac tânăr, înalt și subțire”, opinie preluată fără rezerve de Tamás L. (9, 480), în timp ce în „Lexikonul” lui Revai nu apare deloc.

Studiul toponimelor satului Soimuș după originea elementelor lor componente relevă ponderea foarte mare a celor de origine latină, în concordanță, de altfel cu natura și structura limbii române. Elementele autohtone în materialul toponimic cercetat au de asemenea o frecvență mare, conformă și în acest caz cu numărul mare al cuvintelor considerate în literatura de specialitate ca fiind autohtone (I. Jordan, I. J. Russu, E. Petrovici) și pe care le întâlnim aproape în totalitate în graiul local.

Diversitatea materialului toponimic supus cercetării pare a fi în foarte mare măsură determinată și de numărul mare al elementelor de origine slavă, utilizate în diferite împrejurări, adesea chiar singulare, pentru a surprinde în numirea topică vreun detaliu semnificativ.

Aprecierile făcute în legătură cu aceste elemente topice, precum și cu cele de origine maghiară, ne permite să apreciem că din perspectivă istorică, în formarea toponimelor satului Soimuș putem delimita patru straturi relativ bine conturate, în următoarea ordine de vechime: 1. autohton; 2. latin; 3. slav; 4. maghiar, corespunzând relativ unor etape istorice a evoluției poporului nostru în această parte a țării. Această apreciere concordă cu rezultatele și concluziile altor lucrări referitoare la toponimia unor locuri mai întinse sau mai restrinse din Transilvania (de pildă, 13), ceea ce ne întărește convingerea corectitudinii ei. Ultimul strat este mai restrâns și elementele sale, în marea lor majoritate, au pătruns în graiul local și în toponimie mult mai târziu decât celelalte (abia în secolul al XVIII-lea). Influența maghiară asupra procesului formării unor toponime în aceste locuri, firească prin vecinătatea satului Soimuș cu unele localități ungurești, a fost estompată prin reacția de rezistență a comunității române de aici, în special față de tendințele de acaparare ale familiei grofului Wesseleny, precum și cele ale autorităților de sporire a obligațiilor locuitorilor față de statul austriac. Reacția de apărare a valorilor materiale și spirituale în fața diferitelor fenomene coercitive venite din exterior a cunoscut în decursul istoriei locale momente și forme dramatice. Așa cum românii n-au acceptat cu ușurință serviciile feudale (opозиții deschise împotriva încercărilor de aservire ale lui M. Jakcsi în secolul 15 și a urmașilor săi în secolele 16 și 17, ca și cele față de Wesseleny în secolul următor sînt edificatoare în această privință), la fel s-au manifestat și față de influențele lingvistice, în special cînd ele erau legate de principala lor sursă de existență — pămîntul, situație în care sînt toponimele. Opoziția era cu atît mai mare cu cît sursa influenței venea dinspre cadrul social și cultural al opresorului său principal — nobilul maghiar, factorul și reprezentatul unei autorități străine și invariabil ostile țaranului român.

Din perspectivă semantică, observațiile care se pot face conduc la ideea posibilității grupării toponimelor supuse cercetării în două categorii. Prima categorie care cuprinde majoritatea acestora se caracterizează prin existența unui acord între conținutul numelui topic și forma sa de redare ca urmare a persistenței în limbă a apelativelor care au stat la baza construirii lor. În cea de a doua categorie includem toponime lipsite de valoare semantică, datorită, în primul rînd, dispariției din limbă a apelativelor ce au stat la baza formării lor, cum sînt bunăoară *grui* (pentru Guruiete), *pîrlog* (pentru Priloage), *stîrmină* (pentru Stîrmina) etc., iar în al doilea rînd datorită preluării lor formale ca urmare a impunerii, sau influenței din partea unor surse exterioare comunității, cum este cazul apelativului maghiar *szóros*, prezent în două toponime, precum și a multor elemente topice de origine maghiară, dintre care amintim *Terti* — *Kerth*, *Barc* — *berek*, *Sălaj* — *szil* + suf. *ágy*.

Multitudinea sensurilor de valorizare ale raporturilor dintre om și mediul său oferă și în cazul materialului topic supus cercetării o mare bogăție de semnificații. Relații sociale diverse, moduri de folosință, caracteristici ale reliefului, ale vegetației, relații istorice, își găsesc expresia în foarte multe dintre toponimele cercetate, însoțite fiind adesea de adinci și complexe fenomene psihologice.

Exceptînd intravilanul (a cărui analiză ne-o propunem într-o altă lucrare), gruparea toponimelor după relația de folosință oferă următorul tablou: 49 nume pentru terenuri arabile, 11 pășuni, 10 fînațe, 7 vii și livezi, 7 folosințe combinate, 43 păduri și restul alte semnificații (fîntini, piraie, văi, riuri, poduri, drumuri). Chiar dacă documentele ne oferă o anumită constanță a modurilor de folosință, anumite modificări trebuie să se fi produs în anumite împrejurări, mai cu seamă în raporturile dintre terenurile arabile și fînețe, sau dintre terenurile agricole în ansamblu și păduri, în defavoarea acestora din urmă extinzîndu-se primele.

Numărul mare de nume topice pentru păduri nu trebuie să surprindă, intrucît așa cum am mai arătat, satul este situat într-o zonă de păduri care îl înconjoară din toate părțile ca un adevărat zid, verde în timpul verii și întunecat iarna, întotdeauna însă majestuos și apropiat sufletului localnicilor. Reprezentînd peste 76% din teritoriul satului, pădurile au jucat, fără îndoială un rol deosebit în viața oamenilor locului în diferite împrejurări. Se poate afirma că la adăpostul lor, departe de drumurile principale, mai cu seamă în momentele mai tulburi ale istoriei, au trăit în relativă liniște. Cu siguranță nu puține au fost situațiile în care pădurea le-a oferit refugiu și surse de supraviețuire (hrană, căldură, materiale de construcție etc.), la care se adaugă frumusețea inegalabilă a ei în diferitele perioade ale anului, precum și bogăția semnificațiilor desprinse de oameni din manifestările-i diverse. Din aceste motive pădurea a fost și este obiectul unei adînci venerații din partea localnicilor, sentimente care se transmit din generație în generație, venind probabil din străfunduri de istorie. Apelativele de la care se formează numele topice referitoare la locuri sau părți din pădure, fie forme de relief, fie alte caracteristici, generează în foarte multe situații diminutive de la fermele incontestabil. Bărcurele, Făgătel, Cornișor, Rătișor, Vîlece, Cerișor, Guruiete, Lespezele, Copăcel, sînt doar cîteva dintre numele ce ni se par deosebit de sugestive, exprimînd tandrețea cu care oamenii s-au raportat la pădure ca la o ființă vie și apropiată, generatoare de liniște și bucurii într-o istorie care pentru oamenii din această parte a țării, mai mult decît pentru cei din alte locuri, a evoluat așa cum scria Hegel, în special „prin părțile sale rele” (marele filosof german referindu-se la istoria universală).

Formele de relief sînt și ele, așa cum este și firesc, bogat reprezentate în materialul toponimic supus analizei. Astfel, apelativul *deal* apare cu o frecvență de 12 ori în formarea diferitelor nume topice; *coastă* de 7 ori (în legătură cu aceasta este interesantă forma gramaticală a pluralului și anume *costi*, nu *coaste* cum se formează în mod obișnuit); *vîrf* (denumind partea cea mai înaltă a unui relief) de 3 ori; *măgură* o dată; *vale* de 6 ori; *pîrîu* (părau) de 11 ori; *luncă* o dată, *mal*, o dată; *gudurie* de 3 ori. Sensul apelativului *mal*, în graiul local, diferă de cel comun, explicat în dicționare, exprimînd nu atît o margine de apă, un țarm, cît o vale cu teren erodat în care stratul de sol fertil a fost spălat de ape. Termenul *gudurie*, avînd semnificația de vale prăpăstioasă formată prin eroziunea apei, este un apelativ cu o circulație foarte restrînsă. Nereușind să-i determinăm etimologia, l-am plasat între elementele topice de origine obscură. El este funcțional în graiul local, contribuind la sporirea bogăției și plasticității acestuia.

Numeroasele toponime formate cu ajutorul apelativului *fund*, nu caracterizează în graiul local partea de jos a unui relief adînc, așa cum s-ar putea crede, ci partea cea mai depărtată a unei parcele agricole ce intră într-o pădure. Ele indică de fapt direcțiile de evoluție a despăduririlor efectuate treptat pentru a cîștiga teren arabil sau pășune. Asemenea toponime întîlnim în toate părțile teritoriului satului; *Fundul Sutăii*, *Fundul Ripii*, *Fundul Prîloagelor*, *Fundul Rătișorului*, sînt doar cîteva din numele topice formate cu ajutorul apelativului *fund*, acesta avînd o frecvență de 7 ori.

Toponimele cu semnificație social-economică sînt de asemenea foarte numeroase. Majoritatea dintre ele indică posesiunea unui loc, a unei parcele, poziția față de o posesiune, loc unde au existat diferite construcții gospodărești (acestea din urmă desemnează de regulă foste proprietăți ale grolului, amintind relațiile care au cuprins și aceste zone cîteva secole; *La Grajduri*, *La Curte*, *La Bîris*, sînt cîteva dintre ele). Eliberarea țaranilor șoimușeni din iobăgie și împroprietărirea lor este exprimată de numeroase toponime derivate din antroponime indicînd posesiunea: *Coastea Nucului*, *Coastea Busi*, *Guduria Nulenilor*, *Ritul Sturzului* etc., subliniind atașamentul localnicilor pentru pămîntul sfințit al sudoarea și sîngele lor

timp de secole de oprimare. Acest sentiment este oglindit nu numai prin calitatea de buni gospodari a șoimușenilor ci și prin acea de buni patrioți, probate în multe împrejurări, expresii a unei conștiințe civice superioare.

Lumea animală este evocată în 3 toponime: *Părăul Viezuriei*, *Ursoaia* și *Vulpină*. Cea vegetală în mai multe, dar cu precădere păduri sau crînguri. *Cerăt*, *Făget*, *Plopi*, *Cerîșor*, *Cornișor* sînt cîteva exemple pentru păduri, iar *La Goroni*, *Barc*, *Tufele Țarinii*, pentru crînguri.

Relațiile sociale sînt exprimate și nuanțate adesea de căile de comunicație. Între acestea, mai ales cînd este vorba de comunitățile rurale din regiunea de referință a prezentei lucrări, cele mai importante sînt căile terestre. Exprimînd funcționalități diferite, aceste căi, în privința Soimușului, pot fi grupate în următoarele categorii: 1. Căi ce leagă satul cu alte localități; 2. căi de acces spre gospodăriile sătenilor (ulițele satului); 3. căi de acces spre terenurile agricole și păduri; 4. căi de acces în interiorul pădurilor; 5. aleele de vinătoare (în fostele păduri ale grofului), în graiul local primind forma *aleu* — *aleuri*. Din prima categorie desprindem 3 tipuri și anume: unul principal, ce face legătura cu alte căi de comunicație și localități mai importante politico-administrativ și economic, în cazul nostru, *Drumul Țării*, care străbate satul pe lungime, fiind principala arteră de comunicație și sistematizare; în al doilea tip încadrăm căile secundare ce asigură accesul cu mijloace de transport spre alte localități; iar al treilea tip este reprezentat de acele căi de comunicație care asigură accesul pe jos spre alte localități sau spre diferite locuri din teritoriul satului. Spre deosebire de căile din primele două tipuri, care sînt amenajate de regulă pe cursul văii sau pe culmea dealurilor, acestea din urmă străbat reliefuluri adesea accidentate, urmînd trasee cînd mai drepte cînd mai sinuoase, dar se pare că foarte stabile, asigurau, desigur, în trecut legăturile mai intime ale localnicilor cu satele vecine (potrivit toponimelor ce le denumesc, dar și conform situației concrete actuale asemenea legături s-au realizat doar cu satele românești), sau legături pe trasee mai scurte cu localități mai depărtate în care se organizau târgurile periodice de vite, sau erau centre administrative de care satul a aparținut în anumite perioade ca, de pildă. Zălăul, Hododul, Cehul Silvaniei, Arinișul, Cetatea Chioarului, etc.

Dacă avem în vedere apelativele au servit la formarea numelor topice ale căilor de comunicație în discuție, observăm că, exceptînd „aleul” de vinătoare ce străbate fostele păduri „domnești” în linie dreaptă (de regulă pe direcția Sud-Nord), acestea sînt în număr de 4 și anume: *drum* (bg. scr. drum; gr. dromos) denumind căile de acces spre diferitele părți de hotar și păduri, dar avînd aici semnificație exactă doar pentru două situații și anume, *Drumul Țării*, ce leagă Soimușul spre Sud-Est cu orașulul Jibou și spre Nord-Vest cu șoseaua Zălău—Cehul Silvaniei de pe cursul Văii Sălăjului, iar cea de a doua, drumul derivat din cel principal spre satul Sîncraiu; un alt apelativ, *uliță* (sl. ulica), cu o frecvență mare (18 ori) în formarea unor nume topice, denumind aproape în exclusivitate căile de acces din interiorul satului, exprimă probabil influența slavă în sistematizarea satelor grupate din această parte a țării (rolul mare pe care îl au apelativele uliță, drum, pod, se pare că pot conduce la o asemenea concluzie); al treilea apelativ pe care îl avem în vedere, care, de fapt, are o importanță deosebită, este *cărăre* (lat. carraria), cu o frecvență de 5 ori în formarea unor nume topice pentru căile de acces numai spre satele românești, exceptînd un singur caz cînd ea denumește o cale importantă cîndva, dar în vremea apropiată nouă, nefiind utilizată decît ocazional, a cunoscut o regresie permanentă pînă la situația de cărare. De fapt, pînă în secolul trecut numele acestea era conform cu cel de al 4-lea apelativ pe care îl supunem discuției și anume *cale*, a cărui prezentă între toponimele respective ne-o indică documentele din secolul trecut, *Calea Zălăului*, fiind consemnată în hîrțile referitoare la parcelarea din 1871—72. Informatorii mai vîrstnici confirmă faptul că mai demult se utiliza acest apelativ pentru a denumi „drumurile mai lungi”, cit și pentru acțiunea de a călători undeva, sau a indica direcția unei călătorii „a luat calea Birsei” sau, „a luat calea Făgetului” etc. Treptat, apelativul *cale* a cedat locul sinonimului său de origine slavonă, *drum*. În prezent el revine în graiul local, dar dinspre limba literară.

Din studiul numelor căilor de comunicație se pot desprinde importante semnificații privind procesul evoluției satului Soimuș, a comunității rurale române de aici. De pildă, faptul că toate numele topice ale căilor de comunicație sînt românești, că elementele lor de formare sînt două apelative de origine latină și altele

două de origine slavă veche, sint dovezi peremptorii ale vitalității comunității de aici, a unei mari capacități de rezistență față de presiunile autorităților străine ei și a altor influențe exterioare. Locul ocupat în viața oamenilor de diferitele căi de comunicație cu funcțiunile lor multiple, bune și rele, cu predicția mai mult sentimentală astăzi pentru *cărare*, sugerează opinia că în timpurile stăpînirii străine (și asupririi străine) cînd drumurile erau ale altora, căile de legătură cu ai lor și de refugiu în fața pericolelor erau cel mai adesea cărările care duceau spre prieteni spre frați sau pur și simplu spre locuri mai sigure de refugiu. Ele duceau invariabil spre pădure... Se poate spune despre cărări că ele au fost, în mare măsură, firele prin care s-au țesut ornamentele spiritualității românești, ale conștiinței comunității de neam în această parte a țării.

Apa, factor esențial al vieții, a avut în cursul istoriei un rol important și pentru existența locuitorilor Șoimușului. Numeroasele nume topice în care revine apelativul *fîntînă* (16 ori), sau derivatul său diminutiv, *fîntînioară* (4 ori) sint răspîndite pe întreaga suprafață a teritoriului satului.

Fie că sint săpate adînc pentru captarea izvoarelor, atunci fiind construite din piatră (în ultima vreme se utilizează și cilindri de beton), fie că sint doar simple amenajări ale unor izvoare ce ies la suprafață, fîntînile au unica funcție de a asigura necesarul de apă potabilă. Așezate la poalele dealurilor sau în micile lunci ale văilor, fîntînile și împrejurimile lor serveau și ca loc de odihnă pentru oameni și animale în momentele de răgaz ale trudei lor zilnice. Numeroasele nume topice referitoare la fîntini prezintă diverse semnificații privind particularități ale vegetației (*Fîntina de la Goroni*, *Fîntina de la Răchită*), poziția față de o formă de relief (*Fîntina de sub Costi*), față de o proprietate (*Fîntina de la Spătari*), sau chiar proprietatea (*Fîntina lui Ilie*). O singură excepție există în toponimia locală referitoare la fîntini, în care nu este utilizat apelativul de origine latină, ci unul slav, acela de *șipot*. El denumește un izvor dintr-o pădure, împrumutîndu-i prin extensie și acesteia numele. Tocmai datorită acestei singularități el s-a păstrat în dubla ipostază: de nume topic și de nume pentru un izvor amenajat, avînd și astăzi semnificația inițială.

În multe situații, din diferite motive, fîntînile au fost părăsite, s-au surpat, rămînînd doar simple izvoare și urme adesea vagi de amenajare. Numele lor topic însă a rămas, uneori îmbrăcat cu aureola unor legende despre fapte demult trecute, transmise din generație în generație, întreținînd sacra legătură cu înaintașii, prilej de meditație în clipele de taină ale amintirilor.

Amenajarea numeroaselor fîntini și izvoare, pe terenurile arabile, fînețe, pășuni sau chiar în păduri, pe lîngă semnificațiile amintite, mai relevă grija oamenilor locului pentru a-și asigura condiții cit mai bune de muncă, expresie a hărniciei și spiritului lor gospodăresc.

Relativ numeroase sint și toponimele cu semnificație istorică. În foarte multe cazuri însă, această caracteristică se dezvăluie cu zgîrcenie, lipsind informații directe cu privire la evenimente sau fenomene istorice reflectate de toponime. Să exemplificăm această situație cu numele topic *Ciuburcani*, ce denumește o pădure din imediata vecinătate a satului, în partea de sud a acestuia. La prima vedere s-ar părea că avem de-a face cu un antroponim derivat din vreo poreclă. În dicționarele și lucrările de onomastică nu am găsit nici un nume măcar asemănător, după cum nu am reușit să descoperim vreun apelativ în graiul local sau în dicționarele române sau maghiare. Un punct de plecare ne-a oferit însă un dicționar istoric, acela elaborat de C. Suciu, privind localitățile transilvănene. Potrivit acestui dicționar, o localitate vecină satului Șoimuș, actualul orașel Jibou, apare pentru prima dată menționat în documente sub numele de Ciubur (la începutul secolului al XIII-lea, 1219, villa Chiubur) (23), evoluînd apoi, prin maghiarizare treptată, spre forma actuală.

Corelînd toponimul *Ciuburcani* cu acest nume, precum și cu amintirea localnicilor despre existența în vremuri îndepărtate a unui cătun, sau chiar a unui sat mai mic situat într-o poiană a pădurii, lărgită treptat pentru a face loc terenului arabil, am ajuns la ipoteza că odată cu pătrunderea, pe la sfîrșitul secolului al XII-lea, a ungurilor pe valea Someșului, locuitorii români ai Ciburului, alungați probabil din satul lor ce avea o poziție geografică mai bună și un hinterland agricol mai bogat, au fost nevoiți să-și găsească o nouă vatră la adăpostul pădurii și, se pare, a unor refugii fortificate ale țăranilor români din aceste locuri. Ne mai

putîndu-se întoarce în vechiul lor sat ei s-au stabilit aici, coborînd cu timpul în sat și integrîndu-se localnicilor. Toponimul *Oșteze*, denumînd un teren situat între intravilanul actual și pădurea *Ciuburcani*, confirmă această supoziție. Din vechiul sat mai rămăsese pe la sfîrșitul secolului al XVIII-lea doar o singură gospodărie a unor meșteri spătari, la marginea nordică a pădurii, dispărînd apoi și ea, lăsînd însă în urmă numele topic *La Spătari*, marcat de o fîntînă utilizată și astăzi. Pădurea a pus treptat stăpînire pe locurile „Ciuburcanilor”, numele acesteia păstrîndu-le peste secole amintirea.

Toponimele *Cirlioara* și *Vărășoia*, așa cum am mai arătat, indică prezența unor locuri fortificate, poate chiar a unui sistem mai complex de fortificații, facilitat de poziția avantajoasă a locului. Primul, denumește un deal acoperit cu pădure și situat pe partea stîngă a luncii văii Soimușului. Culmea lui domină toată împrejurimea, dar în special, calea principală de acces pe această vale, drumul ce leagă Soimușul cu lunca Someșului și Jiboul. În partea opusă, peste vale, o altă culme cuprinsă în pădurea *Stîrnina*, apare în hărțile vechi cu denumirea de *Kerliväre—Stîrnina*, ceea ce sugerează existența a două fortificații ce supravegheau drumul de acces spre Soimuș și spre refugiul său întărit situat probabil pe dealul *Vărășoia*, unde se pot observa, în special pe versantul nordic urme certe de amenajeri. Avînd o culme greu accesibilă din trei părți, acest deal este potrivit pentru o incintă fortificată mai ușor de apărat. Culmea sa prelungită spre vest pînă în zona acoperită cu păduri, cu un relief destul de accidentat și greu de străbătut pentru cei ce nu cunosc locurile, avea, se pare un drum de acces, apărat de un val de pămînt lung de aproape 500 metri, spre o sursă de apă reprezentată de un izvor foarte bogat, cu un debit extrem de mare (locul purtînd numele semnificativ *La Șipot*). Valul de pămînt ale cărui rosturi s-au pierdut cu timpul, a fost denumit probabil de topografii austrieci cu termenul de *Schanze*, nume preluat de localnici pentru a denumi pădurea din zona respectivă, *La Șani*, sau Pădurea de la Șanț, pe cuprinsul căreia se mai pot observa forme de relief ce sugerează valuri de pămînt construite de om. Dacă originea acestora este problematică, „Șanțul”, trasat pe o linie perfect dreaptă este în mod evident artificial. Rămîne doar ca cercetări viitoare să ne dezvăluie măcar în parte, rosturile lui.

Alte nume topice cu oarecare semnificație istorică sînt cele ce denumesc locuri cuprinse fie în întregime, fie parțial, în vechile vetre ale Soimușului Mare și Soimușului Mic, pînă la începutul secolului al XVIII-lea. Între acestea amintim *Via Ouăni*, ce denumește un loc unde s-a păstrat ultima gospodărie din acea parte a satului Soimușul Mare, aparținînd lui Oanea, despre care circulă încă multe povești ce îl aureolează ca figură legendară asemenea lui Pîntea, cu care este posibil să fi fost ortac în armatele lui Fr. Rákóczi II. *Fîntina de la Fundu Gozului*, în legătură cu care se păstrează legenda potrivit căreia „mai demult, cînd a fost un război cu nemții, aceștia au aprins satul; locuitorii, înainte de a se refugia în desișul pădurilor, au aruncat în fîntina din apropierea bisericii clopotele acesteia pentru a nu fi jefuite de atacatori și topite pentru tunuri”. De atunci — mai spune legenda — în fiecare an, într-o anumită noapte, se aude din fîntina acum surpată și acoperită cu spini, cîntecul clopotelor. În apropiere se află *Fundul gozului*, loc unde sătenii aruncau resturile necomestibile și semințele de buruieni, „gozurile”, rezultate de la „îmblătirea” cerealelor și „vînturarea” semințelor. Toponimul *Barc*, denumind o coastă din apropiere pe care, după distrugerea satului, la o vreme crescuseră tufișuri, fapt consemnat probabil, cu prilejul vreunei conscripții de pe la mijlocul veacului al XVIII-lea. Mai jos de această coastă, spre Valea Sutăii, se află locul numit *Moine*, astăzi teren arabil, pe care, după cum se poate observa la fiecare arătură, foarte numeroase sînt punctele în care ies la iveală urme de moloz, fragmente de cărămidă, resturi carbonizate de lemn și altele, dovezi incontestabile ale unei vetre de sat. După evenimentele care au dus la distrugerea și părăsirea acestei părți de sat, fostele grădini și incinte gospodărești au rămas, poate cîțiva ani, nelucrate, fapt care a consacrat denumirea de *Moine*. De altfel, se impune sublinierea faptului că apelativul *moine*, *moină*, este semnificativ și astăzi în graiul localnicilor, spre deosebire de sinonimul său de origine slavă, *pirlog*, dispărut din limbă și păstrat doar în numele topic *Prilodge*. Un alt toponim, *Pe Grădini*, sau numai *Grădini*, denumește două porțiuni de teren aflate în locuri diferite. Una din acestea, situată pe partea dreaptă a Drumului Tării, între actualul intravilan, la ieșirea din sat spre Jibou și punctul numit Teglărie, unde se

pare că a fost vatra veche a satului Șoimușul Mic. Cea de a doua denumeste o fișie de pământ la poalele pădurii Tertiu, care, potrivit tradiției ar fi fost parcelată pentru extinderea satului Șoimușul Mare, fiind în parte plantată cu pomi fructiferi. După gruparea satului în perimetrul actual, pe la începutul secolului al XVIII-lea, terenul respectiv a fost acaparat de familia baronului Wesseleny ai cărui slujitori unguri i-au tradus numele în limba maghiară, *Kerth*, pe care însă localnicii români l-au atribuit pădurii, păstrind pentru terenul agricol de lângă ea tot vechiul nume de *Grădini*.

Însemnătate istorică, în special arheologică, prezintă locurile unde s-au descoperit întâmplător obiecte de asemenea factură, ca: monezi vechi, în special romane (de la Marc Aureliu, Valentinian și Valens), elemente de ceramică, morminte vechi și chiar un tezaur de monezi de aur, care, predat fiind imediat după descoperirea lui în anul 1946 autorităților de atunci, a dispărut, fără să se știe în prezent nimic despre el. Aceste locuri sînt, de asemenea, răspindite pe o arie mare, atît în intravilanul actual cît și în vechile vetre.

O retrospectivă sintetică asupra semnificațiilor toponimelor discutate în paginile acestei lucrări conduce la, concluzia că avem în față imaginea unei foarte vechi așezări românești în cadrul căreia o colectivitate relativ omogenă etnic și-a păstrat și potențat caracteristicile principale în decursul unei perioade istorice îndelungate, marcată adesea de evenimente ce și-au pus amprenta asupra cursului vieții ei, fără însă ai schimba sensul și conținutul său intim.

Glosarul numelor topice, prezentat în paginile următoare, accentuează relevanța acestei concluzii.

GLOSARUL numelor topice din teritoriul satului Șoimuș

- *Anceloia* (Anĉeloăia) (J/6)
Denumirea unui teren din intravilanul satului. „Loc de casă și grădină ce a fost proprietatea unei familii de evrei cu numele de Ancel”. Derivat dintr-un antroponim, *An-cel* + suf. *oia*.
- *Arace* (Arăce) (J/5)
Denumirea unui loc unde se intersectează Valea Șoimușului cu Valea Sutăii, la marginea estică a intravilanului.
Arace: *arac* (reg) „șanț de scurgere a apei” (magh. *árok*) (DA, 219)
- *Arinar* (Arinár') (G/6)
„Loc unde avea gospodărie un om poreclit Arinar, pentru că de lângă grădina lui se săpa arina folosită la acoperirea suprafețelor lupte cu lut (pardoseli de pământ din casele vechi, prispile, ariile de „îmblătit” cereale etc.) și pentru fabricarea cărămidilor”. Nume derivat dintr-o poreclă antroponimică.
Arinar: *arină*, „nisip mărunt” (lat. *arina*) (DA, 253)
- *Barc* (Bárc) (K/5)
Denumirea unui teren (arabil și pășune) ce a făcut parte din vechea vatră a Șoimușului Mare.
Barc, „tușiș, dumbravă, pădurice” (magh. *berek*) (DA)
- *Băiug* (Băiúg) (B/6)
Denumirea unei pajiști din partea de hotar numită Fânațe, de pe cursul Văii Sălajului. „I se spune Băiug de la iarba păioasă ce crește acolo”. După *pai*, cu sensul comun (lat. *palea*) (DEX, 644)
- *Bărcurele* (Bărcuréli) (B/7)
Denumirea unei fișii de teren din marginea pădurii Tinea, unde creșteau cringuri de tufișuri cărora „locuitorii satului unguresc Sincrai, aflat în apropiere, le spuneau „berek”, iar românii noștri le-au spus Bărcurele”. *Bărcurele*, derivat diminutiv din *Barc*, „tufiș, dumbravă, pădurice” (magh. *berek*) (DA)

- *Bociucoaia* (Bočiucoaia) (K/9)
Denumirea unui loc situat pe pășunea de după Dealul Buieci, unde este o ridicătură, o culme de formă rotundă. „Este un deal rotund ca o umflătură. *Bociucoaia*, derivat din *bociucă*, *bociuie*, avînd sensul de umflătură în graiul local.
- *Buiaca* (Buiăca) (J/6, 7, 8, K/6, 7, 8)
Denumirea unui loc cu teren arabil, pășune și fânează la sud de sat. „Un loc cu pămînt gras, ce are umezeală, unde crește foarte bine iarba”. *Buiaca*, cu sensul de „teren fertil cu vegetație bogată”... (sl. v. *bujaku*) (DA, 679)
- *Buiaca bătrînă* (Buiăca bătrînă) (N/6, 7, O/6)
Teren acoperit cu pădure în prezent, mai demult era pajiște, utilizată ca pășune. *Buiaca*, „teren feritil”... (sl. v. *bujaku*) (DA, 679) *bătrînă*, *bătrîn*, „care există de mult timp...” (DEX, 80) (lat. *betranus*)
- *Calea Zălăului* (Călia Zălăului) (G/8)
Cale de acces prin pădurile de la SV de sat. „Cărare pe unde se mergea mai demult pe jos, la Zălau”. *Calea*, *cale*, drum, „fișie special amenajată pentru a înlesni circulația oamenilor, etc.” (lat. *callis*) (DEX, 111); *Zălăului*, *Zălau*, „Castrum Ziloch” (C. Suciu, DILT).
- *Cărarea Cuceului* (Cărăria Cuceului) (I/7, 8, 9, J/10)
„Cărare pe care se merge pe jos, prin pădurea Ciuburcani, în satul vecin Cuceu”. *Cărare*, „drum îngust pe care se poate umbla numai cu piciorul” (lat. *carraria*) (DEX, 132); *Cuceului*, *Cuceu*, nume de sat, toponim, (sl. v. Kuča „casă de locuit, locuință”) (După Petri, M. Sz. V. M., vol. IV, 1901, p. 98).
- *Cărarea Dobrinului* (Cărăria Dobrinului) (A/7, 8, B, C, D/7, E/6, 7, F/6)
„Cărare pe care se merge în satul vecin Dobrin, prin Tinea”. *Cărare*, (lat. *carraria*; *Dobrinului*, *Dobrin*, nume de sat, toponim.
- *Cărarea Domninelui* (Cărăria Domninelui) (H/2, 4, 5, G/3, 4)
„Cărare ce duce, prin pădurea Făget, în satul vecin Domnin” *Cărare*, (lat. *carraria*; *Domninelui*, *Domnin*, nume de sat, toponim.
- *Cărarea Odorheiului* (Cărăria Odorheiului) (I, J/5, K, L, M, N, O/6)
„Cărare ce duce prin pădure spre satul vecin Someș-Odorhei. Mai demult era pe acolo drum de se putea merge cu carul”.
Cărare, (lat. *carraria*); *Odorhei*, nume de sat, (magh. *Udvarhely*).
- *Cerăt* (Ĉerăt) (O/4, 5)
Pădure de stejar în partea de SE a hotarului satului (v. *cer*). *Cer* + suf. *ăt*; „varietate de stejar” (lat. *cerrus*) (DEX, 140)
- *Cerișor* (Ĉerișór) (F/8)
Porțiune de pădure în care predomină varietatea de arbore numită *Cer* (lat. *Cerrus*) (DEX, 140).
- *Ciuburcani* (Ĉiburcái) (I, J/7, 8)
Pădure, la S de sat, unde „spuneau bătrînii că mai demult ar fi fost acolo un cătun și pămînt lucrător”. Derivat probabil din *Ciubur* + suf. *cani*. *Ciubur*, (obscur din punct de vedere etimologic) vechea denumire a actualei localități Jibou. (C. Suciu, DILT).
- *Ciurica* (Ĉurica) (H/6)
„Loc unde a avut casă o femeie poreclită Ciurica din cauză că era cam negricioasă”. Toponim derivat dintr-o poreclă antroponimică. *Ciurica*, de la cioară, cu sens comun (cf. alb. *sorrë*) (DEX, 151)
- *Cîrlioasa* (Ĉirlióara) (M/4, 5, N/4, 5)
Pădure mare la E de sat. Nume cu o etimologie obscură, probabil compus din germ. *kerli*, individ (sens pejorativ) și magh. *vár* + suf. *e* indicînd existența unui loc fortificat.
- *Coadă Plopilor* (Coáda Plóptílor) (F/5)
Pădure de ploi la NV de sat. *Coadă*, cu sens de extremitate ce se îngustează spre partea terminală (lat. *coda*). *Plopilor*, ploi + suf. *lor*, „specie de arbori înalți...” (lat. *ploppus*). (DEX, 708).
- *Coastea Busi* (Cőastia Búsi) (I/6)
„Loc unde a avut grădină un om pe care îl, chema Busa”. *Coastea*: *coastă*, „latură înclinată a unei înălțimi, pantă, povîrniș” (lat. *costa*) (DEX, 167); *Busi*: *Busa*, antroponim (I.I., DNR).
- *Coastea Măgurii* (Cőastia Măguri) (F/6)
„Loc unde a avut pămînt un om pe care îl chema Măgura”. *Coastea*: *coastă* (lat. *costa*); *Măgurii*: *măgură* „deal mare înalt” (cf. alb. *magullë*, DEX, 530) (autohton, II Russu BK, 348, 349).

- *Coastea Nucului* (Căstia Núcului) (D/4)
„Loc unde a avut pământ un om pe care îl chema Ion, păstrind din copilărie numele cu care îl alintau părinții, Ionuc, Nucu”. *Coastea*, coastă (lat. costa); *Nucu*, derivat dimin. din Ionuc, Ion, nume calend. (N. A. Const. DOR).
- *Coastea Văsichii* (Căstia Văsichi) (B/4)
„Loc pe un deluț unde a avut pământ un om pe care îl chema Văsică”. *Văsică*, derivat diminutiv din *Vasile*, n. calend. (N. A. Const., DOR, 168) *Coaste*, coastă, (lat. costa) (DEX, 167).
- *Comoriță* (Cómoriță) (F, G, H/9)
Parte de hotar la SV de sat (teren arabil). *Comoriță*, „ridicătură de pământ favorabilă conform superstițiilor populare, apariției flăcării roșii ce indică locul și existența unei comori” (la fel și comoriște) (I. Iord., Top. Rom., 246).
- *Copăcel* (Copăeel) (E/8)
„Loc unde cresc copaci mici din cauza pământului foarte sărac”. După *copăcel*, deriv. *copac* + suf. *el* „copac mic” (cf. alb. kopač) (DEX, 195) (II Russu, Etn. Rom., 294)
- *Cornișor* (Cornişór) (D/7)
„Pădure la marginea căreia cresc mulți corni”. *Cornișor*: *corn* + suf. *ișor* „arbut sau arbore mic cu lemnul foarte tare...” (lat. cornus) (DEX, 199).
- *Costi* (Cóst') (G/3, 4)
Loc cu ridicături succesive ce reliefează Dealul Sutăii, situat în partea de NE a teritoriului satului. *Costi*, coastă (lat. Costa) (DEX)
- *Cotitauă* (Cot'itauă) (M/6)
Loc unde valea Șoimușului are un curs foarte sinuos „face multe coturi”. *Cotitau*: *cotitură*, care face „coturi”, *cot* + suf. *itau*, *cot*, (lat. cubitus) (DEX, 203)
- *Dealul Birsei* (D'álu Bîrsi) (L/3)
Culme conică împădurită la limita teritoriului satului Șoimuș cu cel al satului Birsa. *Dealul*: *deal*, „formă de relief pozitivă care se prezintă ca o ridicătură a scoarței pământului, mai mică decât muntele dar mai mare decât colna” (sl. dělŭ) (DEX, 231); *Birsei*. *Bîrsă*, „bucată de fier sau lemn care leagă între ele brăzdarul, cormana și plauzul plugului” (cf. alb. vërz) (DEX, 88)
- *Dealul Buieci* (D'álu Buičei) (J, K/3)
Culme cu paște (pășune) în partea de Sud a satului. *Dealul*: *deal* (sl. dělŭ); *Buieci*: buiacă, buiac, (sl. v. bujaku) (D.A. 679)
- *Dealul Finațelor* (D'álu Finațălor) (E/4, 5)
„Deal peste care trece drumul către Finațe”. *Dealul*, *deal* (sl. dělŭ) *Finațelor*, *finaț*, *finetă*, „teren pe care crește (în mod natural sau prin cultivare) iarba pentru fin”; *fin* + suf. *eață*; (lat. fenacium) (DEX, 338).
- *Dealul Macoviștei* (D'álu Măcodișt'i) (F/7, 8)
Culme îngustă ce face legătura între dealul Vărășoia și Pădurea de la Șanț; la Nord-vest de această culme se întinde partea de hotar numită Macoviște. *Dealul*, *deal*, (sl. dělŭ) (DEX); *Macoviște*, *mac* + suf. *oviște*, după părerea lui N. Drăganu, sufixul slav *oe*, înlocuit aici prin cel maghiar *d*, rezultând numele topic Macodiște (sl. mak) (N. Drăganu, Top. și Ist., p. 102).
- *Dealul Popii* (D'álu Pópi) (G/6, 7)
Culme abruptă la limita vestică a intravilanului satului, „unde era mai demult icleja bisericii”. *Deal*, (sl. dělŭ); *Popii*, *poșă*, „preot” (sl. popŭ) (DEX, 721–722).
- *Dealul lui Toderăș* (D'álu luț Tod'erăș) (D/6)
„Loc unde a avut pământ un om cu numele Toderăș”. *Toderăș*, derivat dimin. din *Toader* + suf. *aș*; n. calend. (N. A. Const. DOR, p. 158).
- *Dealul Văcăroaiei* (D'álu Văcăróaii) (C/4)
„Loc unde a avut pământ o femeie pe care o poreclea Văcăroaia, după ocupația bărbatului ei”. *Văcăroaia*, deriv. *văcar* + suf. *oaia* „persoană care duce la păscut și păzește vacile” (lat. vaccarius) (DEX, 1009).
- *Deluț* (D'elút) (K/7–8)
Deal mic la Sud de sat. Derivat dimin. din Deal (sl. dělŭ).
- *Drumul Sarchi* (Drúmu Sárchi) (F/6)
Cale de acces în partea de Vest a satului „unde avea casă, mai demult, un om pe care îl poreclea Sarca”. *Drumul*, *drum*, „cale de comunicație terestră, alcătuită dintr-o bandă îngustă și continuă de teren...” (sl. drumŭ) (DEX, 282); *Sarchi*, *țarcă*, *coțofană* (magh. szarka) (DEX, 984).

- *Drumul Sincraiului* (Drumu Sincraîului) (B/6, C/6, D/6–7, E/5)
Drum ce duce spre satul vecin Sincrai. Sincrai, (magh. SzentKyraly).
- *Drumul Țării* (Drumu Țării) (A–O/4–6)
Drumul principal care străbate satul și face legătură cu șoseaua Zalău–Cehul-Silvaniei la NV și cu orașul Jibou la SE. *Drumul*, (sl. drumū) *Țării*, *țară*, (lat. terra) (DEX, 984).
- *După Dealul Buieci* (După D'álu Buieci) (K, L/9)
Pașiște (pășune) în partea de Sud a teritoriului satului. *După* (Pr) „... dincolo ...” (lat. de post) (DEX, 286); *Dealul*, (sl. delū); *Buieci*, *buiaca*, (sl. bujaka) (DA).
- *După Ripă* (După Ripă) (I/9)
Pădure situată la Sud de sat, „dincolo de Ripă”. *După*, (lat. de post); *Ripă*, „coastă abruptă a unui deal” (lat. ripa) (DEX, 811).
- *După Curte* (După Cúrt'e) (G/5)
„Teren situat dincolo de locul unde avea casă (pentru administrație) și grajduri pentru vite groful Wesseleny”. *După*, (lat. de post); *Curte*, „locuința de la țară a moșierului” (lat. curtis) (DEX, 222).
- *Făget* (Făget) (F, G, H/2, 3, 4)
Pădure la Nord de sat. „Mai demult era codru mare de fagi”. *Făget*, derivat din *fag* + suf. *et* „Pădure de fag” (lat. fagus) (DEX, 321, 326).
- *Făgețel* (Făgețâl) (C, D/5, 6)
Mică porțiune de pădure de fagi, înconjurată de alte specii de arbori. Situată la NV de sat. *Făgețel*, derivat diminutiv din *făget*, *fag*, (lat. fagus).
- *Finațe* (Finăță) (A–D/3–5)
Parte de hotar unde cele mai mari suprafețe „sînt finețe”, pașiști destinate producerii furajelor. *Finațe*, *fineață*, „teren pe care crește (în mod natural sau prin cultivare) iarbă pentru producerea finului”; *fîn* + suf. *eață*, (lat. fenacium) (DEX, 338).
- *Fintina de la Curte* (Fîntina d' la Cúrt'e) (G/5)
Loc intravilan cu o fîntină publică „unde mai demult era o „curte” a grofului”. *Fîntină*, „Construcție alcătuită dintr-o groapă cilindrică sau prismatică (cu pereții pietruți), cu ghizduri împrejur, săpată în pămînt pînă la nivelul unui strat de apă și care servește la alimentarea curentă cu apă în mediul rural; puț; izvor” (lat. fontana) (DEX, 338).
- *Fintina de la Ciurica* (Fintina d' la Cûrica) (H/6)
Loc cu o fîntină publică (intravilan) „unde, mai demult a avut casă o femeie pe care o porecea Ciurica”.
- *Fintina de la Deluț* (Fintina d' la D'elút) (L/7)
„Fîntină pe pășune, servind pentru adăpatul animalelor”.
- *Fintina de la Fîndul Gozului* (Fîntina d' la Fîndu Gózului) (K/4)
Fîntină surpată, unde, potrivit legendei, „mai demult, cînd a fost un război cu nemții, șoimușenii au aruncat clopotele bisericii pentru a nu fi jefuite de dușmani”. *Fîndul*, *fund*, „partea cea mai depărtată a unui loc”. În graiul local, termenul este utilizat în special pentru terenurile care intră în pădure, intrînduri; (lat. fundus) (DEX, 357). *Gozului*, *goz*, *gozuri*, „resturi nefolositoare de materii vegetale” (magh. gaz) (DEX, 379).
- *Fintina de la Lac* (Fintina d' la Lác) (G/6)
Fîntină cu un izvor bogat, avînd apă cu un conținut mare de săruri minerale. Este situată, „într-un loc care ține apă”. *Lac*, aici, sensul deloc mlăștinos; (lat. lacus) (DEX 485).
- *Fintina de la Nucu* (Fintina d' la Núcu) (I/6)
Fîntină publică într-un loc intravilan „unde, mai demult a avut casă un om căruia i se spunea Nucu”.
- *Fintina de la Spătari* (Fintina d' la Spătári) (I/7)
Fîntină veche ce „se află într-un loc unde, foarte demult, aveau case și gospodării niște familii care se ocupau cu făcutul spetelor pentru războaiele de țesut”. *Spătari*, deriv. din *spată* + suf. *ari*, *spată*, „piesă la războiul de țesut formată dintr-un sistem de lamele paralele fixate la ambele capete, formînd un fel de pieptene cu două rădăcini, priute dinții căruia trec firele de urzeală”; (lat. spatha) (DEX, 880).
- *Fintina de la Țigani* (Fîntina d' la Țigán) (F/5)
Fîntină situată la marginea satului, „într-un loc unde mai demult au avut case niște familii de țigani”. *Țigani*, *țigan*, „persoană care face parte dintr-o populație originară din India...” (sl. ciganinū) (DEX, 986).
- *Fintina de la Via Oanii* (Fîntina d' la D'ia Ouăni) (L/4)
Loc pe pășune, cu o fîntină „unde se adapă vitele”. *Via*, *vie*, „teren plantat cu viță”

- (lat. vinea) (DEX, 1017); *Oanii, Oanea*, derivat dimin. de la *Ion*, n. calend. (A. N. Const., DOR).
- *Fintina din Minzărie* (Fintina d'in Minzărie) (I/5)
Fintină pe pășune folosită pentru adăpatul vitelor. *Minzărie*, driv. din *minz* + suf. *ărie* „puiul (de sex masculin al) iepei” (cf. alb. mës) (DEX, 559).
 - *Fintina din Rîtul Taurului* (Fintina d'in Rîtu Tăurului) (J/4)
Fintină pe pășune, destinată adăpatului vitelor. *Rîtul, rit*, (reg), „șes de-a lungul unei ape curgătoare, pe care crește iarbă” (magh. rhet) (DEX, 811); *Taurului, taur*, „mascul necastrat din specia taurinelor” (lat. taurus) (DEX, 940).
 - *Fintina din Ținea* (Fintina d'in Țiña) (B/7)
Fintină pe pășune destinată adăpatului animalelor. *Ținea, ține*, „apartine de ...” (Lat. tenere) (DEX, 988).
 - *Fintina din Valea Roșie* (Fintina d'in Vălia Róșie) (M/5)
Fintină de la Cantonul silvic Șoimuș. *Valea, vale*, „Depresiune, adîncitură de teren alungită, străbătută (permanent sau vremelnic) de o apă curgătoare” (Lat. vallis) (DEX 1006); *Roșie, roșu*, „De culoarea singelui” (Lat. roseus) (DEX, 816).
 - *Fintina Gligi* (Fintina Gligi) (B/5)
Loc „cu o fintină de piatră, acum prăbușită, unde avea pămînt un om numit Gliga”. *Gliga*, deriv. antroponim. Grigore (Gligore, Gliga) nume calend. (N. A. Const., DOR).
 - *Fintina lui Ilie* (Fintina lui Ilie) (G/6)
„Loc cu o fintină lingă casa unui om pe care îl chema Ilie”. *Ilie*, nume calend. (N. A. Const., DOR).
 - *Fintinioara de sub Costi* (Fintînioára d' su Cósti) (I/4)
Izvor amenajat pentru apă potabilă (în timpul muncilor agricole) *Fintinioara*, derivat diminutiv din *fintînă* + suf. *ioara*, (Lat. fontana) *Costi, coaste, coastă*, (Lat. costa).
 - *Fintinioara de la Goroni* (Fintînioára d' la Góroni) (B/5)
Izvor amenajat, în apropierea unui pilc de stejari, pentru a se putea lua apă potabilă. *Goroni, Goruni, Gorun*, „Specie de stejar cu trunchiul drept, cu frunzele ovale, lobate pe margini și cu fructul o ghindă”. (Bg., scr., gorun) (DEX, 379).
 - *Fintinioara de la Răchită* (Fintînioára d' la Rătîtă) (C/5)
Izvor amenajat pentru alimentarea cu apă potabilă. *Răchită*, „Nume dat mai multor specii de salcie cu frunze înguste și lunguiețe, cu ramuri subțiri și elastice, folosite ca material de împletit” (bg., scr. rakita) (DEX, 775).
 - *Fundul Comoriței* (Fúndu Cómoriț) (F/8)
„Loc unde pămîntul arător din Comoriță se prelungește pînă în pădurea de la Cerișor” *Fundul* (Lat. fundus); *Comoriță, comoară*, (sl. komora).
 - *Fundul Gózului* (Fúndu Gózului) (L/4)
„Loc unde mai demult erau duse gunoaiele satului” (Șoimușul Mare).
 - *Fundul lui Bodor* (Fúndu lui Bódor) (H/8)
„Loc arător, înconjurat din trei părți de pădure, unde a avut pămînt un om pe care îl poreclea Bodor, după numele unuia dintre bivoli săi”. *Bodor*, „creț, cu părul creț” (magh. bodor) (St. Pașca, Nume de oameni și animale în Țara Oltului, Buc. 1936, p. 354–355).
 - *Fundul Priloagelor* (Fúndu Priloájilor) (F, G/4, 5)
Teren arabil în partea de Nord a satului, la poalele pădurii Făget. *Priloagelor, priloage, pîrloage*, „Teren arabil lăsat nelucrat unul sau mai mulți ani pentru refacerea fertilității lui” (bg. prelog) (DEX, 699).
 - *Fundul Rătișorului* (Fúndu Rătîșóruului) (E/5)
Teren arabil la NV de sat, în perimetrul Pădurii Rătișor. *Rătișorului, Rătișor, ratie, rațina*, „mănunchiuri de vreascuri, nuiele” (et. nec.) (DA, Tom. IX R, 167).
 - *Fundul Rîpii* (Fúndu Rîpt'i) (J/9)
Fînceață la Sud de sat, lingă pădurea de la Rîpă. (v. După Rîpă).
 - *Fundul Șutăii* (Fúndu Șutáii) (I/3)
„Loc arător unde se spune că mai demult a fost pădure, care a fost tăiată și locul a rămas șut”. *Șutaia, șut* + suf. *aia* „... fără coarne...” (cf. alb. shut) (DEX, 157) (I. I. Russu, Et. Rom. p. 399, autoht.).
 - *Grădina lui Loafi* (Grădîna lui Loáfi) (J/6)
„Loc unde a avut grădina un om pe care îl chema Vasile, dar fiind păcurar la groful, slujitorii unguri ai acestuia îi ziceau Loafi”. *Grădina*, „Suprafață de teren arabilă, de

obicei îngrădită, pe care se cultivă legume, flori sau pomi fructiferi, în vederea obținerii unor produse" (bg., scr., grădina) (DEX, 382); în accepția locală, grădina este, de regulă, terenul de lângă casă și anexele gospodărești. *Loați*, interpretarea în limba maghiar a n. calend. Vasile; (Magh. Laci).

- *Grădini* (Grăd'in) (K/6 și L/5)
Nume a două locuri, unde potrivit tradiției, „mai demult au fost grădinile satului vechi, iar mai târziu, cînd terenurile au ajuns în proprietatea grofului, acesta dădea slujitorilor lui parcele de teren în folosință periodică”. *Grădini*, v. grădină.
- *Grădinile Nulenilor* (Grăd'iniile Nul'niilor) (I/5)
„Loc unde au avut grădini niște familii cărora le ziceau Nuleni, fiind foarte săraci, la o înscrisiere a averilor (conscriptie), nu aveau aproape nimic după ce să se plătească dare”. *Grădinile*, v. grădină; *Nulenilor*, derivat progr. din *nul* + suf. *enilor*; *nul*, „care nu valorează nimic...” (germ. null) (DEX, 610).
- *Grădinile Tăneștilor* (Grăd'iniile Tăneșt'ilor) (I/6)
„Loc unde aveau grădini niște familii ce se trăgeau dintr-un strămoș pe care îl chema Costan și i se zicea Tanea”. *Grădinile*, v. grădină; *Tăneștilor*, deriv. din Tanea ÷ suf. *est*, deriv. dimin. din Costan, Constantin, nume calend. (N. A. Const., DOR).
- *Groapa lui Lazar* (Groăpa lui Lăzar) (J/8)
„Loc mai ferit, lângă Dealul Buiecii, unde avea colibă un paznic de cîmp, un gornic, pe care îl chema Lazar”. *Groapă*, „gaură, cavitate (mai adîncă) în pămînt” (nef. alb. gropë) (DEX, 385). *Lazar*, nume calend. (N. A. Const., DOR).
- *Groapa Jipului* (Groăpa Jipului) (H/4)
„Loc mai jos, cu rupturi de pămînt și pârăie făcute de apă, sub vîrfurile Jipului”. *Groapă*, v. groapă; *Jipului*, *Jip*, „peluză cu iarbă”... (magh. gyép) (DA), (helyr szip) (M. N. Sz).
- *Groapa Popii* (Groăpa Pópi) (G/7)
„Loc mai grosuros, pe Iclejie”. *Groapă*, v. groapă; *Popii*, v. Dealul Popii.
- *Guduria Nulenilor* (Guduriia Nul'niilor) (I/3)
„Loc, în Fundul Sutăii, unde aveau pămînt niște familii ce se numeau Nuleni”. *Gudurie*, groapă alungită, ripă (et. obsce.); *Nulenilor*, v. Nuleni, Grădinile Nulenilor.
- *Guduria de pe Buiaca* (Guduriia d' pă Buiăca) (J/7)
Vale seacă cu țărături abrupte formate prin eroziune. V. *Gudurie*; V. *Buiaca*.
- *Guduriile din Stirnina* (Guduriile d'in Stirnina) (L/7)
Văi cu țărături abrupte formate prin erodare în pădurea Stirnina. V. *Gudurie*; *Stirnina*, Stremnina, Stirnina, „loc abrupt și stîncos” (sl. v. strūmina) (I. Iordan, NLR, 102).
- *Gura Făgetului* (Gura Făgetului) (F/2)
„Loc pe unde intră un drum în pădurea Făget dinspre Domnin”. *Gura*, „intrare, deschizătură prin care se face comunicație...” (Lat. gula) (DEX, 388). *Făgetului*, v. Făget.
- *Guruiete* (Guruiéti) (I/4—5)
Deal acoperit cu pădure la marginea de Est a satului. *Guruiete*, derivat din *Gruin* ÷ suf. *ețe*, „Pisc sau coastă de deal” (et. nec.) (DEX, 386) (autoht. I. Iordan, NRL, 13; I. I. Russu, Etn. Rom., 325).
- *Hărman* (Hărman) (C—D/9)
„Pădure ce a aparținut unui comerciant neamț pe care îl chema Hărman”. *Hărman*, *Herman*, „Hermann, Heer +, Mann” (Der Grosse Duden Rechtschreibung, 1981, VEB Bibl. Inst., Leipzig). Toponim deriv. dintr-un antropon.
- *Hirtoape* (Hirtoăpe) (F/6)
„Loc cu multe rupturi și alunecături de pămînt”. *Hirtoape*, „loc infundat, cu gropi care împiedică scurgerea apelor” (sl. v. vrūtūpū) (I. Ior. NRL, 14).
- *Huda Sîncraului* (Húda Sîncrăului) (C/7)
„Loc îngust prin pădure, pe unde trece drumul spre satul Sîncrai”. *Huda*, „gaură, spărtură” (sl. hadū „cale, potecuță”) (DEX, 408); *Sîncraului*, v. Sîncrai.
- *Hodobana* (Hodobána) (I/4)
„Loc unde, mai demult, a avut pămînt o femeie pe care o poreclea Hodobana, fiind mare și grasă”. *Hodobana*, probabil form. onomatopee (obsce).

- *Hultină* (Hult'ină) (J/7)
„Loc unde erau multe ponoare de vulpi”. *Hultină*, vulpină, deriv. din *vulpe* + suf. *ină*, „mamifer carnivor sălbatic...” (Lat. *vulpes*) (DEX, 1031).
- *Iclejie* (Icléjije) (G/7)
„Loc care era mai demult a bisericii”. *Iclejie*, *Eclesia* (Lat. *eclessia*) (DA). Consacrarea acestei denumiri trebuie pusă în legătură cu trecerea localnicilor la religia greco-catolică (sf. sec. XVII).
- *Iertaș*, (Iertăș) (G/8)
„Loc în pădurea Cerișor unde s-a făcut tăietură”. *Iertaș*, (magh. *irtás*) (DA).
- *Iertașul Pașcului* (Iertășu Pășcului) (J/9)
„Loc la marginea pădurii Ciuburcani, aproape de Dealul Buiecii, unde, mai demult, un om pe care îl chema Pașcu, a tăiat pădurea pentru a-și face loc arător”. *Iertașul*, teren defrișat în pădure, v. *iertaș*. *Pașcului*, *Pașcu*, derivat din *paște*, „sărbătoare religioasă celebrată la creștini în amintirea învierii legendare a lui Cristos...” (Lat. *pascha*) (DEX, 660); (N.A. Const., DOR).
- *Iertașul Țiganului* (Iertășu Țigănuului) (L/4)
„Poiană la marginea pădurii de la Dealul Birsei, unde mai demult a tăiat pădurea un țigan pentru a-și face loc de casă și grădină”.
- *Iertașul*, v. *iertaș*; *Țiganului*, v. *Fintina* de la țigani.
- *Imășel* (Imășel) (H/4)
„Loc unde groful avea pășune pentru oi”. *Imășel*, deriv. dimin. din *imaș* + suf. *el*, „Teren necultivat pe care crește iarbă, folosit pentru pășunat” (magh. *nyamás*) (DEX, 416, DA, 417).
- *În Dîmb sub Șură* (În Dîmb su Șură) (F/5)
„Deluț peste care trece Drumul Tării, mai jos de locul numit *La Șură*” *Dîmb*, „Formă de relief mai mică decît dealul” (magh. *domb*) (DEX, 274); *Șură*, „Construcție anexă pe lingă o gospodărie rurală, în care se adăpostesc vitele și se păstrează diferite unelte agricole” (germ. dial. *Schur*) (DEX, 933).
- *Între Arace* (Între Arăce) (J/5)
„Loc între ape”. Situat la confluența Văii Sutăii cu Valea Șoimușului. *Între*, prep., „în locul dintre...” (Lat. *inter*); *Arace*, v. *Arace*. DEX 472
- *Între Costi* (Între Cósti) (I/4)
„Loc mai jos între două dealuri”. V. *Între*; V. *Costi*.
- *În Vîrful Iertașului* (În vîrvu Iertășului) (G/8)
„Punct mai înalt în locul numit *La Iertaș*”. *Vîrful*, vîrf, „partea cea mai de sus a ... unor forme de relief” (sl. *vrühū*) (DEX, 1025); *Iertașului*, v. *iertaș*.
- *Izvoare* (Izvoără) (K/4)
„Loc pe pășunea dinspre Domnîn, unde sint multe izvoare de apă”. *Izvoare*, izvor, „loc de unde izvorăște la suprafața pămîntului un izvor, o apă curgătoare...” (sl. *izvorū*) (DEX, 446).
- *Jîp* (Jip) (H/4)
„Loc arător, mai sus de sat, unde mai demult era pășune”. *Jîp*, „peluză cu iarbă” (magh. *gyep*) (DA). Czuczor și Fagorosi în M.N.Sz. îl consideră de orig. iliră.
- *Josani* (Josăni) (H, I/6)
„Parte mai joasă a satului, în dreapta Văii Șoimușului”. *Josani*, derivat din *jos* + suf. *ani*, „așezat într-un loc mai coborît, în vale”; (Lat. *deosum*) (DEX, 481).
- *La Biriși* (La Bd'irîși) (F/5)
„Loc în capătul satului dinspre Finațe, unde aveau case biriși grofului”. *Biriș*, „conducător de atelaje cu tracțiune animală” (magh. *Biriș*).
- *Lac* (Lác) (G/6)
„Parte a satului, spre dealul Vărășoaiei, așezată pe un loc care ține multă apă, mai apătos (mîlășinos)”. V. *Fintina* de la *Lac*.
- *La Cotețe* (La Cot'țe) (G/5)
„Loc unde groful avea cotețe pentru porci”. *Coteț*, „adăpost pentru păsări, porci sau ciini, făcut din scînduri sau zidărie” (sl. *kotici*) (DEX, 204).
- *La Curte* (La Cúrt'e) (G/5)
„Loc unde era gospodăria principală a grofului”. V. *Fint.* de la *Curte*.
- *La Grajduri* (La Grăjduri) (G/5)
„Loc, lingă Curte, unde erau grajdurile grofului, iar acuma sint tot aproape acolo grajdu-

- rile CAP-ului". *Grajduri*, *grajd* + suf. *uri*, „Construcție, sau încăpere special amenajată pentru adăpostirea animalelor mari” (sl. *grajdi*) (DEX, 380).
- *La Moara de la Finațe* (La Moăra d' la Finată) (A/5)
„Loc unde mai demult era o vestită moară cu presă de ulei”. *Moara*, „Instalație special amenajată pentru măcinarea cerealelor; clădire destinată unei asemenea instalații” (Lat. mola) (DEX, 560). V. *Finațe*.
 - *La Nucu* (La Nucu) (I/6)
„Loc unde a avut, mai demult, casă un om pe care îl chema Nucu”; V. *Fintina de la Nucu*.
 - *La Pod* (La Pód) (I/6)
„Loc spre capătul satului dinspre Jibou, unde Drumul Țării trece peste Valea Soimușului, iar acolo este un pod la care mai demult i se zicea Podul Onisiei, pentru că era aproape de gospodăria unui om care purta acest nume”. *Pod*, „Construcție de lemn, de piatră, de beton, etc., care leagă între ele malurile unei ape sau marginile unei depresiuni de pământ, susținând o cale de comunicație terestră și asigurând continuitatea căii peste un obstacol natural sau artificial” (sl. podŭ) (DEX, 712).
 - *La Podul Sălajului* (La Pódu Sălajului) (A/5)
„Pod peste Valea Sălajului pe care trece Drumul Soimușului”. *Podul*, v. *pod*; *Sălajului*, Sălaj, „riul cu ulmi” (magh. szil-ulm, agy-albie de riu) (I. Iordan, Top. rom. 104).
 - *La Poiană* (La Póiană) (E/5)
„Poiană la marginea pădurii de la Dealul Finațelor, peste drum de Rătișor”. *Poiană*, „Suprafață de teren în interiorul unei păduri, lipsită de arbori și acoperită cu iarbă și flori” (sl. pljana) (DEX, 714).
 - *La Pruni* (La Prűn) (C/5)
„Loc în Finațe, spre hotarul satului Sincrai, unde mai demult oamenii care aveau pământ acolo își plantaseră pruni pe miezunii”. *Pruni*, prun, „pom din familia rozaceelor, cu flori albe-verzui, cultivat pentru fructele sale comestibile” (Lat. prunus) (DEX, 756).
 - *La Punte* (La Pűnt'e) (I/6)
„Loc în partea de mijloc a satului, unde este o punte peste care trece ulicioara ce duce dinspre mijlocul satului spre josani, peste Valea Soimușului”. *Punte*, „pod îngust (format adesea numai dintr-o scîndură sau dintr-o birnă) așezat peste un șanț peste o apă sau peste o ripă, care poate fi trecut numai cu piciorul” (Lat. pontis) (DEX, 762).
 - *Lăbuț* (Lăbűt) (H/5)
„Loc arător, lângă Groapa Jipului, pe care mai demult l-a cumpărat un evreu, pe nume Jäger și care i-a zis Lăbuț”. *Lăbuț*, deriv. dimin. din Lab-pământ (magh. láb) (TL).
 - *Lespezele* (Lespezăli) (I, M/8)
„Loc în pădurea de După Dealul Buieci unde sînt un fel de terase pe care se află multe pietre late și unele rotunde, ca un fel de lespezi”. *Lespezele*, deriv. dimin. din *lespezi* + suf. *ele*, *lespede*, „fragment de formă lătareată desprins dintr-un corp solid” (autohton) (I. I. Russu, Et. Rom., 340).
 - *Locul Popii* (Lócu Pópi) (D/8)
„Loc, în Valea Cuceului, unde a avut popa pământ arător”. *Locul*, loc, „Punct, porțiune determinat în spațiu” (Lat. locus) (DEX, 506); *Popii*, v. Dealul Popii.
 - *Locul Sturzului* (Lócu Stűrzului) (J/6)
„Loc unde a avut grădină un om poreclit Sturz”. *Locul*, v. *Locul Popii*, *Sturzului*, sturz, „nume dat mai multor specii de păsări de pădure cu talie mică...” (Lat. turdus) (DEX, 903).
 - *Luncă* (Lűncă) (L—O/5)
„Loc arător de-a lungul Văii Soimușului” (sl. lonka) (DEX, 512).
 - *Macoviște* (Măcod'ist'e) (C, D, E/6—7)
„Parte de hotar mai mare, a cărui nume”, spuneau bătrînii, că vine de la o femeie pe care o chema sau era poreclită Macodiște și care a fost dusă de ape în timpul unei furtuni mari, cu rupere de nori și care a prins-o la lucru pe acest hotar”. După N. Drăganu termenul este de origine slavă, trecut prin maghiară. Radicalul slav *mak* + suf. topic *ova*, aici *oviște* + sufixul ungiuresc *d*, care îl substituie pe cel slav, a condus la forma *Macod'ist'e* (N. Drăganu, Top. și ist. 102).
 - *Maluri* (Măluri) (J/3)
„Loc ripos în hotarul Domninelui, dar mai demult era în cel al Soimușului”. *Maluri*, *mal*, „Margine (îngustă) de pământ situată (în pantă) de-a lungul unei ape; țărm” (cf. alb. mall „munte”) (DEX, 518) (I. I. Russu, Et. Rom., 343—344). De subliniat că în

graiul local termenul *mal* nu este sinonim cu țărni, el denumind roca spălată de apă fără structură, pe care nu cresc plantele. Considerat autohton de cei mai mulți cercetători.

- *Minzărie* (Minzărie) (K, L/5–6)
„Pășune care mai demult a fost în vatra satului Șoimușul Mare, dar apoi a ajuns în stăpânirea grofului Wesseleny, care a folosit-o pentru pășunatul cailor”. *Minzărie*, derivat din *Minz* + suf. *ă* + *rie*, *mînz* „puil (de sex masculin) al iepei” (cf. alb. mës) (DEX, 559) (I. I. Russu, *Etn. Rom.*, 358, autoht.).
- *Moine* (Móine) (J/4–5)
„Parte de hotar unde, cîndva, mai demult, toate pămînturile (parcelele) au rămas o vreme nelucrate”. *Moine*, *moindă*, „pămînt cultivabil rămas o perioadă necultivat pentru a-și reface proprietățile productive” (et. nec.) (DA, serie nouă, M, 799–800).
- *Murășana* (Murășana) (H/7)
„Loc unde a avut pămînt o femeie văduvă pe care o chema după bărbat Mureșan” (nume foarte rar în antroponimia locală). Mureșana, deriv. din n.p. Mureșan (I. Iord. Nume rom.).
- *Nuleni* (Nulén) (I/5)
„Loc unde au avut case și gospodării niște familii cărora le zicea Nuleni”. V. *Grădinile Nulenilor*.
- *Năpiște* (Năptișt'e) (F/5)
„Loc ce a fost a grofului și care îl semăna de cele mai multe ori cu napi (sfeclă) pentru animale”. *Năpiște*, deriv. din *năp* + suf. *iște*, „plantă erbacee din familia cruciferelor...” (Lat. napus) (DEX, 582).
- *Oșteze* (Oštézi) (H, I/7)
„Loc la margina satului unde, spun bătrînii, mai demult a fost un cătun”. *Oșteze*, „suburbie” (magh. hóstad; germ. vorstadt) (DA, 368).
- *Pădurea Băieșului* (Pădúria Băieșului) (D/8)
„Loc unde a avut o bucată de pădure un om pe care îl chema Băieșu”. *Pădurea*, *pădure*, „întindere mare de teren acoperită cu copaci” (Lat. padule) (DEX, 664); *Băieșului*, *Băieșu* + suf. + *lui*, n.p. (I. Iord., *On. Rom.*).
- *Pădurea Bisericii* (Pădúria Biserici) (I/4)
„Parte din pădurea Gruiește care a fost a bisericii”. *Pădurea*, v. *pădure*; *Bisericii*, *Biserica*, „Clădire destinată celebrării unui cult creștin” (Lat. basilica) (DEX, 86–87).
- *Pădurea de pe Ciutruți* (Pădúria d' pă Cútrúci) (B/6)
„Loc unde mai demult a fost tăiată pădurea, crescînd apoi din nou”. *Pădurea*, v. *pădure*; *Ciutruți*, *ciutrucă*, *cioată*, „parte rămasă dintr-un copac după ce restul a fost tăiat” (et. nec.) (DEX, 153).
- *Pădurea de la Oșteze* (Pădúria d' la Oštézi) (H, I/7)
„Pădure în partea de hotar numită Oșteze”. V. *pădure*; v. *Oșteze*.
- *Pădurea de la Rîpă* (Pădúria d' la Rîpă) (H, I/8–9)
„Pădure în care este o coastă mare cu o ruptură de pămînt”. *Pădurea*, v. *pădure*; *Rîpă*, v. *După Rîpă*, *Fundul Rîpii*;
- *Pădurea de la Scoruș* (Pădúria d' la Scorúș) (H/9)
„Pădure unde mai demult era un scoruș foarte mare”. *Pădurea*, v. *pădure*; *Scoruș*, „arbore din familia rozaceelor...”, deriv. regresiv din *scorușă*, (bg. skoruša) (DEX, 840).
- *Pădurea de la Șanț* (Pădúria d' la Șánt) (D, E/8)
„Pădure spre Valea Cuceului unde este un șanț lung” (un val lung de pămînt, cu importanță arheologică). *Pădurea*, v. *pădure*; *Șanț*, „săpătură lungă și îngustă făcută... pentru scurgerea apei” (Germ. Schanze) (DEX, 921).
- *Pădurea din Arsură* (Pădúria d'in Arsúră) (E/8)
„Loc aproape de Sipot, unde a ars pădurea, cîndva demult, apoi, la o vreme, a crescut din nou. „Pădurea, v. *pădure*; *Arsură*, „loc unde a ars o pădure” (Lat. arsura) (DEX 53).
- *Pădurea din Rătișor* (Pădúria d'in Răt'ișór) (E/5)
„Pădure dintre Păraul Rătișorului și Drumul Sincraului”. *Pădurea*, v. *pădure*; *Rătișorului*, v. *Fundul Rătișorului*.
- *Pădurea din sus de Tinea* (Pădúria d'in sus d'e Tînia) (B, C/7–8)
„Pădure care mai demult ținea de averea grofului”. *Pădurea*, v. *pădure*; *Tinea*, v. *Fintina din Tinea*.

- *Pădurea Satului* (Pădúria Sátu^lui) (E/8)
„Pădure care a fost a satului” (comunală). Pădurea, v. pădure; *Satului*, sat, „așezare rurală...” (Lat. Fossatum) (DEX, 827).
- *Pădurea Școlii* (Pădúria Școlii) (I/5)
„Pădure care mai demult a fost a școlii, pentru lemne de foc”. Pădurea, v. pădure; Școlii, școală, „instituție de învățămînt public... localul în care funcționează asemenea instituție” (sl. škola) (DEX, 923).
- *Părăul Finașelor* (Părău Finășă^lor) (A, B/5)
„Părău care desparte locul arător de cel pentru fin în Finașe”. Părău, pîriu, „apă curgătoare mică, riu mic”. (cf. alb. përrua); *Finașelor*, v. Dealul Finașelor.
- *Părăul Imășelului* (Părău Imășe^lului) (G/4)
„Mic părău ce curge dinspre imășel și se varsă în Părăul Priloagelor” Părăul, v. pîriu; *Imășelului*, v. Imășe^l.
- *Părăul Jipului* (Părău Jîpu^lui) (I/5—6)
„Mic părău ce izvorăște din Dealul Jipului și se varsă în Valea Soimușului, aproape în mijlocul satului”. Părău, v. pîriu; *Jipului*, v. Jip.
- *Părăul Priloagelor* (Părău Priloă^lilor) (F/4—5)
„Mic părău ce izvorăște din Priloage și se varsă în Valea Soimușului în locul numit Sub Plopi”. Părăul, v. pîriu; *Priloagelor*, v. Fundul Priloagelor.
- *Părăul Rătișorului* (Părău Rătîșo^lului) (D, E/6)
„Pîriu care izvorăște din Pădurea Rătișor, este de fapt izvorul Văii Soimușului”. Părău, v. pîriu; *Rătișorului*, v. Fundul Rătișorului.
- *Părăul Spătariului* (Părău Spătă^lriului) (I/6—7)
„Părău ce izvorăște din locul numit La Spătari”. Părău, v. pîriu; *Spătariului*, v. Fintina de la Spătari.
- *Părăul Șipotului* (Părău Șipo^ltului) (D/8)
„Părău ce izvorăște din locul numit Șipot, unde este o fîntină cu un izvor foarte puternic”. Părău, v. pîriu; Șipotului, derivat din șipot + suf. ului, „Izvor a cărui apă țîșnește cu putere” (bg. šepot) (DEX, 925).
- *Părăul Tertîului* (Părău Tîrtî^lului) (I/5)
„Mic părău ce izvorăște de sub Dealul Birsei”. Părău, v. pîriu, *Tertîului*, Tertiu, „grădină” (magh. Kerth) (DA).
- *Părăul Ungurului* (Părău Ūnguru^lui) (N/5)
„Părău lingă care, mai demult, a avut colibă un paznic al grofului, care era ungur”. Părău, v. Pîriu; Ungurului, ungur, „maghiar” (sl. ongrinŭ) (DEX, 997).
- *Părăul Vărășoaiei* (Părău Vărășoă^lii) (G/6—7)
„Părău ce curge pe sub Dealul Vărășoaiei”. Părău, v. pîriu; Vărășoaiei, v. Dealul Vărășoaiei.
- *Părăul Tiznicului* (Părău Tîznicu^lui) (C, D/3—4)
„Părău care curge prin locul numit Tiznic și se varsă în Valea Sălajului”. Părău, v. pîriu; *Tiznic*, (et. nec.).
- *Părăul Viețuriei* (Părău D'ezuri^l) (J, K, L/4)
„Părău ce izvorăște de la Iertașul Tiganului și se varsă în Valea Sutăii”. Părău, v. pîriu; *Viețuriei*, deriv. din *viezure* + suf + ei, „mamifer carnivor, cu trupul greoi, acoperit cu peri lungi și aspri de culoare cenușie...” (cf. alb. vjedhullë) (DEX, 1018).
- *Pe Ciutruți* (Pă Cîtru^lc) (B/6)
„Loc unde a fost tăiată pădurea pentru a se obține teren pentru agricultură”. *Ciutruți*, v. Pădurea de pe Ciutruți.
- *Pe după Ripă* (Pă după Ripă) (H, I/9)
„Loc cu pădure și teren arabil dincolo de dealul dela Ripă”. *Ripă*, v. pădurea de la Ripă.
- *Pe Jîp* (Pă Jîp) (H, I/4)
„Loc mai neted pe Dealul Jipului”. *Jîp*, v. Jip.
- *Pe Părău* (Pă Părău) (H/6)
„Parte a vetrei satului cuprinsă între Părăul Oștezelor și Părăul Spătariului, care se varsă amîndouă în Valea Soimușului”. Părău, v. pîriu.

- *Pe Tigani* (Pă Țigăni) (F/4–5)
„Deal la marginea pădurii Făget, la poalele căruia aveau mai demult case niște familii de țigani”. *Tigani*, v. Fintina de la Tigani.
- *Plopi* (Plópt') (E, F/5)
„Pădure în care sînt foarte mulți plopi”. *Plopi*, plop, „Nume dat mai multor specii de arbori înalți... cu scoarța netedă albă-cenușie și cu frunzele oval-lanceolate...” (lat. *ploppus*) (DEX, 708).
- *Plopi Mari* (Plópt'i Mări) (E/4–5)
„Pădure unde erau mulți plopi, înspre Finațe; numai bătrînii îi spuneau așa. Acuma și la pădurea aceea i se spune Făget”. *Plopi*, v. plopi. *Mari*, mare, „Care depășește dimensiunile obișnuite” (Lat. *maris*) (DEX).
- *Plopi Mici* (Plópt'i Mîîc) (D/3)
„Pădure mai mică deasupra Tiznicului”. *Plopi*, v. plop; *Mici*, mic, „care este sub dimensiunile obișnuite” (Lat. *miccus*) (DEX, 545).
- *Podul Găvriluchi* (Pódu Găvrilúchi) (G/6)
„Pod aproape de casa unui om pe care îl chema Găvriluca”. *Podul*, v. La Pod; Găvriluca, dimin. din Gavril, n. calend. (N. A. Const., DOR, 63).
- *Podul Micului* (Pódu Micului) (M/6)
„Pod peste Valea Șoimușului, aproape de Cantonul Silvic. Acolo se spune că mai demult a avut casă un om pe care îl chema Micu”. *Podul*, v. La Pod; *Micu*, n.p., deriv. din *mic*, v. Plopi Mici.
- *Podul Ouănisii* (Pódu Ouănisii) (I/6)
„Pod peste Valea Șoimușului în apropierea locului unde a avut casă un om pe care îl chema Ouănisie”. *Podul*, v. La Pod; *Onisie*, n.p., (N. A. Const., DOR).
- *Podul de la Ulița Boilor* (Pódu d' la Ulița Bóilor) (I/5)
„Pod peste Valea Șoimușului, pe unde mergeau vitele grofului la pășune”. *Podul*, v. La Pod; *Ulița*, „drum îngust care străbate un sat” (sl. ulica) (DEX, 992); *Boilor*, *boi* + suf. *lor*, bou, „Taur castrat, cu talie mare, folosit ca animal de tracțiune...” (Lat. *bovus*) (DEX, 947).
- *Podul de la Ulița Jidovilor* (Pódu d' la Ulița Jidod'ilor) (J/5)
„Pod peste Valea Șoimușului la un drum ce merge pe lângă Valea Sutăii”. *Podul*, v. La Pod; *Ulița*, v. Ulița Boilor; *Jidovilor*, deriv. din *Jid* + suf. *ov* (reg.) evreu (DEX, 479).
- *Podul Vălușanului* (Pódu Vălușanului) (I/6)
„Pod peste Valea Șoimușului, aproape de grădina unui om pe care îl chema Văluș”. *Podul*, v. La Pod; *Vălușanu*, *Văluș* + suf. *anu*, n.p. (I. Iord. DNR).
- *Pogăcioaia* (Pogăcioăia) (J/4)
„Loc unde mai demult a avut casă și pămînt o femeie pe care o poreclea Pogăcioaie”. *Pogăcioaia*, deriv. din *pogace*, aici cu sensul de turtă de floarea soarelui rezultată la prelucrarea semințelor pentru ulei; (germ. *pogatsche*) (DEX, 714).
- *Poiana Băieșului* (Poiana Băieșului) (D/8)
„Loc în pădurea Băieșului, unde nu erau copaci și terenul era folosit pentru fin”. *Poiana*, v. La Poiană; *Băieșului*, v. Pădurea Băieșului.
- *Poiana Coroiului* (Poiana Coroiului) (E/4)
„Loc în Finațe unde se spune că a stat ascuns un haiduc pe care îl chema Coroiu”. *Poiana*, v. La Poiană; *Coroiului*, *Coroiu* + suf. *lui*, n.p. (I. Iord. DNR).
- *Poieni* (Poién) (G/3, H/2)
„Poieni în Făget, pe unde trece Cărarea Domnului”. *Poieni*, v. La Poiană.
- *Poienile Mari* (Poiénile Mări) (N/8)
„Poieni pe Valea Buieci, mai jos de Lespezele”. *Poienile*, v. La Poiană; *Mari*, v. Plopi Mari.
- *Poienile Mici* (Poiénile Mîîc) (M/9)
„Poieni mai mici, în pădurea de pe Valea Buieci, aproape de Poienile Mari”. *Poieni*, poiană, v. La Poiană; *Mici*, v. Plopi Mici.
- *Priloage* (Prilóaji) (F, G/4)
„parte de hotăr, cu pămînt arător, lângă pădurea Făget”. *Priloage*, *pirloagă*, „teren arabil lăsat nelucrat unul sau mai mulți ani pentru refacerea fertilității lui” (bg. *prelog*) (DEX, 699).
- *Printre Vii* (Pintre D'ii) (I/4)
„Locurile arabile peintre viile din Sutaia, de sub Costi”. *Printre*, v. între; *Vii*, vie, „Teren plantat cu viță” (Lat. *vinea*) (DEX, 1017).

- *Rătișor* (Răt'ișór) (I/5)
„Loc arabil înconjurat de pădure, lângă Dealul Finațelor”. *Rătișor*, v. *Pădurea din Rătișor*.
- *Ripă* (Ripă) (I/8)
„Loc abrupt cu o ruptură mare de pământ, în pădurea de la Ripă”. *Ripă*, v. *Pădurea de la Ripă*.
- *Ritul Buiecii* (Ritu Buiēcii) (I/6)
„Loc în vatra satului, lângă Valea Soimușului, pe care crește iarbă pentru fin”. *Ritul*, rit + suf. ul, „ses de-a lungul unei ape curgătoare pe care crește iarbă pentru cosit sau pășunat” (magh. rét) (DEX, 811); *Buiecii*, v. *Dealul Buiecii*.
- *Ritul Mare* (Ritu Mări) (F/5)
„Loc la capătul satului dinspre Finațe, unde mai demult era pașiste pentru iarbă de cosit” (acuma este pășune). *Ritul*, v. *Ritul Buiecii*; *Mare*, v. *Plopi Mari*.
- *Ritul Taurului* (Ritu Tăurului) (J/4)
„Loc de fineață care a fost mai demult a comunei, pentru furajele necesare reproducătorilor”. *Ritul*, v. *Ritul Buiecii*; *Taurului*, taur + suf. u + lui, „mascul necastrat din specia taurinelor” (Lat. taurus) (DEX, 940).
- *Sălajul* (Sălájú) (A/5)
„Apă ce curge pe la marginea Finațelor”. *Sălajul*, „riul cu ulmi” (magh. szil-ulm, agy-albie de riu) (I. Iordan, Top. Rom. 104).
- *Soroș* (Sóroş) (G/6)
„Loc îngust între două culmi pe unde merge un drum spre pădurea de la Iertaș”. *Soroș*, „trecătoare, loc de trecere printre două dealuri” (magh. szoços) (DA).
- *Spătari* (Spătár) (I/7)
„Loc unde mai demult a avut casă o familie ce se ocupa, cu făcutul spetelor pentru război”. *Spătari*, v. *Fintina de la Spătari*.
- *Sub Acați* (Su Acát') (I/6)
„Loc de unde se scoate arina pentru uscarea suprafețelor lipite cu lut” („fața” casei, ariile pentru îmblățit, etc.). *Sub*, „prep., introduce un complement circumstanțial de loc; arată poziția unui lucru ce se găsește mai jos de ceva” (Lat. subtus); *Acați*, „arbore melifer din familia leguminoaselor, cu frunze compuse și flori, de regulă, albe”, ramuri cu ghimpi ...” (Lat. accacia) (DEX).
- *Sub Guruiete* (Su Guruiėti) (I/5)
„Pământ arător la marginea satului, mai jos de pădurea Guruiete”. *Sub*, v. *Sub Acați*; *Guruiete*, v. *Guruiete*.
- *Sub Minzărie* (Su Minzărije) (K, L/5)
„parte din lunca Văii Soimușului, de a lungul pășunii Minzărie”. *Sub*, v. *Sub Acați*; *Minzărie*, v. *Minzărie*.
- *Sub Plopi* (Su Plópt') (E/5)
„Pășune ce se află la ieșirea spre Rătișor din sat, între Drumul Tării și pădurea Ploipi”. V. *Sub*; v. *Plopi*.
- *Sub Dealul Popii* (Su D'álu Pópi) (G/6)
„Loc în vatra satului ce se află din jos de Dealul Popii”. V. *Sub*; v. *Dealul Popii*.
- *Sub Soroș* (Su Sóroş) (G/6)
„Loc la marginea satului, mai jos de locul numit Soroș”. V. *Sub*; v. *Soroș*.
- *Sub Stîrnina* (Su Stîrnîna) (L, M/6)
„Pășune situată de-a lungul Drumului Tării, între acesta și pădurea Stîrnina”. V. *Sub*; v. *Stîrnina*.
- *Sub Șură* (Su Šúrá) (F/5)
„Loc arabil ce se află mai jos de locul unde erau saivanele pentru oi și șura pentru furaje și unelte a grofului”. V. *Sub*; v. *Șură*.
- *Sub Ripă* (Su Ripă) (I/8)
„Loc cu iarbă pentru cosit ce se află din jos de Ripă”. V. *Sub*; v. *Ripă*.
- *Sub Costi* (Su Cósti) (I/4)
„Loc pe partea dreaptă a Văii Sutăii, mai jos de locul numit Costi”. V. *Sub*; v. *Costi*.
- *Sub Vii* (Su D'fi) (I/6)
„Loc din vatra satului, între Podul Onisii și Acați, mai jos de Vii”. V. *Sub*; v. *Printre Vii*.
- *Sub Vile Vărășoaii* (Su D'fîle Vărășoái) (G/6)
„Loc arător din jos de Vărășoia”. V. *Sub*; v. *Printre Vii*; v. *Dealul Vărășoaii*.

- *Șipot* (Șipot) (D/8)
„Loc în pădurea din Fundul Văii Cuceului unde este o fîntînă veche, cu un izvor foarte puternic la care i se spune șipot, la fel i se spune și la pădurea din jur, Pădurea de la, Șipot”. *Șipot*, „Izvor a cărui apă țîșnește cu putere...” (cf. bg. șepot „murmur”) (DEX 925).
- *Șutaia* (Șutăia) (I, J/3–4)
„Parte de hotar unde mai demult se povestește că ar fi fost pădure, din care o parte a fost tăiată pentru a se obține pămînt pentru agricultură și astfel locul a rămas gol, în special despre dealuri s-a spus că au rămas șute, ca niște animale fără coarne”. V. Fundul Sutăii.
- *Tabla de la Piatră* (Tábla d' la Pt'átră) (M/6)
„Loc unde mai demult, cînd s-a făcut drum cu fundație de piatră, s-a depozitat o cantitate mai mare de poatră, din care motiv, pămîntul din jur a fost numit Tabla de la piatră”. *Tablă*, „bucată de pămînt semănat (reg.)” (sl. tabla) (DEX, 934); *Piatră*, „... rocă solidă...” (Lat. petra) (DEX, 685).
- *Tabla de sub Șură* (Tábla d' su Șură) (F/5)
„Loc arător, mai jos de locul unde avea groful saivane pentru oi”. *Tabla*, v. Tabla de la piatră; *Șură*, v. Sub Șură.
- *Tabla din Sutaia* (Tábla d'in Șutăia) (J/4)
„Loc arător în Sutaia, mai jos de pădurea Guruiete”. *Tabla*, v. Tabla de la Piatră; *Sutaia*, v. Fundul Sutăii.
- *Tăietura Voășchii* (Tăietúra Voășchi) (M/9)
„Loc după Dealul Buiecii, unde un gornic ungur, pe nume Vass, a tăiat o bucată de pădure și a plantat meri”. *Tăietura*, „teren despădurit pe care se mai văd încă butucii” (Lat. taliere) (DEX, 941); *Voășchi*, deriv. din Vass, n.p. (magh. vass „fier”).
- *Tănești* (Tăiêșt') (I/6)
„Loc la marginea satului, unde multă vreme au avut case și gospodării niște familii care au avut un strămoș comun, Tanea”. *Tănești*, der. din Tanea + suf. ești, deriv. dimin. din Costan, Constantin, n. calend. (N. A. Const., DOR).
- *Tăul Nulenilor* (Tău Nulêñilor) (I/3)
„Loc în Fundul Sutăii unde aveau pămînt și un tău pentru topit cinepa, niște familii cărora li se spunea Nuleni”. *Tăul*, tău, „apă stătătoare puțin adîncă” (magh. tó) (DEX, 944); *Nulenilor*, v. Grădinile Nulenilor.
- *Tăul lui Carai* (Tău lui Cárăi) (H/7)
„Loc unde avea pămînt și un tău pentru topit cinepa un om pe care îl chema Carai (Carol)”. *Tăul*, v. Tăul Nulenilor; *Carai*, Carol, n.p.
- *Teglarie* (T'eglărie) (L/6)
„Loc unde se făceau mai demult cărămizi pentru construcții”. *Teglarie*, deriv. din teglă + suf. ărie „loc unde se fac tegle” (DEX, 986) (Scr, cigla).
- *Temeteul Jidovilor* (Temet'êul Jîdod'ilor) (H/5)
„Cîmîtir unde au fost înmormîntați mai demult cei din familiile evreilor ce au trăit în sat pînă în anul 1943”. *Temeteu*, „cîmîtir” (magh. temető) (DEX, 947); *Jidovilor*, Jidov, v. Ulița Jidovilor.
- *Tertiū* (T'ért') (L/5)
„Pădure din sus de locul unde mai demult au fost grădini ale satului”. *Tertiū*, v. Pă-răul Tertului.
- *Tiznic* (T'izñic) (C, D/3–4)
„Loc în Finațe, spre hotarul Domnului”. *Tiznic*, orig. obsc., nexpl. în DA. Probabil din magh. *tiz*, „zece”, a zecea parte?
- *Tufelee Tarinii* (Túfelee Tárîni) (H/8)
„Loc cu un fel de șanț pe care cresc spini, la marginea Tarinii”. *Tufelee*, *tufă* + suf. *ele*, „arbust cu ramuri dese care pornesc direct de la rădăcină” (Lat. tufa) (DEX, 979); *Tarinii*, *țarină*, „cîmp semănat, ogor” (neatestat dial., autcht. după I. I. Russu, Etn. Rom., 405).
- *Tarină* (Tárîná) (G, H/7–8)
„Parte de hotar unde mai demult era principalul teren arabil al satului”. V. Tufelee Tarinii.
- *Tintirim* (Tîntîrim) (H/6)
„Loc unde este, de cînd au ars nemții satul vechi Șoimușul Mare, cîmîtirul satului” (aprox. 1703; în apropiere se constr. în 1733 biserica de lemn ce arde în 1937). *Tintirim*, „cîmîtir” (magh. cînterem) (DEX, 988).

- *Ținea* (Țiua) (A, B, C/7–8)
„Două locuri se numesc astfel, pășunea pentru oi a satului și pădurea de lângă ea, unde groful avea și o pomărie; amindouă sînt aproape de satul Dobrin”. *Tinea*, ține, „a face parte din bunurile cuiva, a aparține” (Lat. tenere) (DEX, 987).
- *Ulița Bisericii* (Ulița Bîșeriici) (H/6)
„Uliță în sat care trece pe lângă biserica”. *Ulița*, „Drum îngust care străbate un sat” (Sl. ulica) (DEX, 992); *Bisericii*, biserică, „Clădire destinată celebrării unui cult creștin” (Lat. basilica) (DEX, 87).
- *Ulița boilor* (Ulița bôilor) (I/5)
„Uliță din jos de sat, pe unde se duceau vitele grofului la o pășune de peste Valea Șoimușului”. V. Podul de la Ulița Boilor.
- *Ulița Brîzgăului* (Ulița Brîzgăului) (I/6)
„Ulicioară ce trece pe lângă locul unde a avut casă un om pe care îl poreclea „brîzgău” pentru felul lui de a fi „mai morocănos și nervos”. *Ulița*, v. Ulița Bisericii; *Brîzgăului*, brîzgăială, termen local pentru lapoviță, (orig. obscură).
- *Ulița Broscarilor* (Ulița Broscărilor) (I/6)
„Uliță într-o parte mai joasă a satului, pe un loc mlăștinos unde sunt multe broaște”. *Ulița*, v. Ulița Bisericii; *Broscarilor*, Broscari, deriv. din *broască* + suf. *ari*, „... animale amfibii din clasa batracienelor...” (Lat. broscă) (DEX, 98).
- *Ulița Crăciuneștilor* (Ulița Crăciunestilor) (H/5)
„Uliță în mijlocul satului, pe care aveau case niște familii ce proveneau dintr-un strămoș pe care îl chema Crăciun”. *Ulița*, v. Ulița Bis. *Crăciuneștilor*, Crăciunești, deriv. din *Crăciun* + suf. *ești*, n. calend. (N. A. Const., DOR, 36); „Sărbătoare creștină care amintește nașterea mîticului Cristos” (probabil, Lat. creatio) (DEX, 206).
- *Ulița Dudului* (Ulița Dúdului) (F/5)
„Ulicioară unde și-a făcut casă prima dată un om pe care îl poreclea Dudul”. *Ulița*, v. Ulița Bisericii; *Dudului*, *Dud* + suf. *u* + *lui*, „tub, țevă, burlan” (reg.) (magh. dűda) (DA).
- *Ulița Busă* (Ulița Búsi) (I/6)
„Ulicioară pe care avea casă un om pe care îl chema Busa”. *Ulița*, v. Ulița Bisericii; *Busă*, v. Coasta Busă.
- *Ulița Găvriluchii* (Ulița Găvrilúchi) (H/6)
„Uliță pe care avea casă un om pe care îl chema Găvriluca”. *Ulița*, v. Ulița Bis.; *Găvriluchii*, v. Podul Găvriluchii.
- *Ulița Horincărilor* (Ulița Horincărilor) (H/6)
„Ulicioară pe care avea casă un om pe care îl chema Horincaru”. *Ulița*, v. Ulița Bis.; *Horincărilor*, *Horincar* + suf. *lui*, *cela* care fabrică horincă, „rachiu de proastă calitate” (ucr. horilka) (DEX, 406).
- *Ulița Hoțului* (Ulița Hóțului) (J/6)
„Uliță pe care singura casă era a unui om pe care îl poreclea „hoțul” pentru că locuind la marginea satului se temea că va fi jefuit de hoți”. *Ulița*, v. Ulița Bis.; *Hoțului*, *hoț* + suf. *u* + *lui*, „persoană care fură” (et. nec.) (DEX, 407).
- *Ulița Jîpului* (ulița Jîpului) (H/5)
„Uliță ce duce din sat spre Dealul Jîpului”. *Ulița*, v. Ulița Bis.; *Jîpului*, v. Dealul Jîpului.
- *Ulița Josanilor* (Ulița Josanilor) (I/6)
„Uliță în partea mai joasă a satului”. V. Josani.
- *Ulița Lupului* (Ulița Lúpului) (H/6)
„Uliță unde avea casă un om pe care îl poreclea Lupu”. *Ulița*, v. Ulița Bis.; *Lupului*, *lup* + suf. *u* + *lui*, „mamifer carnivor din familia canidelor” (Lat. lupus) (DEX, 513).
- *Ulița Mugurului* (Ulița Múgurului) (G/6)
„Ulicioară pe care avea casă și gospodărie un om poreclit mugurul”. *Ulița*, v. Ulița C Bis.; *Mugurului*, *mugur* + suf. *u* + *lui*, „organ al plantelor superioare format dintr-un virf vegetativ și din frunze tinere...” (cf. alb. mugull) (DEX, 575) (autohton) (I. I. Russu, Etn. Rom., 360–361).
- *Ulița Nulenilor* (Ulița Nulănîilor) (I/5)
„Ulicioară pe care au case mai multe familii cărora le spune Nuleni”. *Ulița*, v. Ulița Bis.; *Nulenilor*, v. Nuleni.

- *Ulița Susenilor* (Úlița Susșnilor) (H/5)
„Uliță în partea mai de sus a satului”. *Ulița*, v. *Ulița Bis.*; *Susenilor*, deriv. din *sus* + suf. *eni*, „într-un loc mai ridicat” (Lat. *susum*) (DEX, 917).
- *Ulița Tăneștilor* (Úlița Tăneștîilor) (I/6)
„Ulicioară pe care locuiau mai multe familii numite Tănești”. *Ulița*, v. *Ulița Bis.*; *Tăneștilor*, v. *Tănești*.
- *Ulița lui Toderaș* (Úlița Lui Tod'erăș) (G/6)
„Uliță pe care avea casă un om cu numele Toderaș”. *Ulița*, v. *Ulița Bis.*; *Toderaș*, *Toader*, n.p. (N. A. Const. DOR, 140).
- *Ulița Jidovilor* (Úlița Jîdor'îilor) (J/5)
„Drum ce pornește de la capătul din jos al satului pe Valea Sutăii care a fost amenajat de niște întreprinzători evrei, înainte de primul război mondial, pentru transportarea lemnului cumpărate de ei din pădurea Făget”. *Ulița*, v. *Ulița Bis.*, *Jidovilor*, v. *Podul de la Ulița Jidovilor*.
- *Ulița Timbulii* (Úlița Țîmbúlii) (I/5)
„Ulicioară pe care locuia un om poreclit Timbula”. *Ulița*, v. *Ulița Bis.*; *Timbulii*, deriv. din *țimbal*, *țambal*, (germ. *Zimbel*, Lat. *cymbalum*) (DEX, 984).
- *Ursoaia* (Ursoăia) (G/2—3)
„Loc în pădurea Făget, unde se povestește că mai demult avea ascunzătoare o ursoaică”. *Ursoaie*, *Urs*, „mamifer carnivor cu trupul masiv, acoperit de o blană brună-negricioasă” (Lat. *ursus*) (DEX, 1001).
- *Valea Buiecii* (Vălea Buiécîi) (K, L, M, N, O/8—9)
„Vale ce curge După Dealul Buiecii”. *Valea*, „Depresiune, adîncitură de teren alungită prin care trece o apă curgătoare” (Lat. *vallis*) (DEX, 1006); *Buiecii*, v. *Buiaca*, *Dealul Buiecii*.
- *Valea Cuceului* (Vălia Cúčéului) (D, E, F/8—10)
„Vale care izvorăște de la Sipot și curge spre satul vecin Cuceu”. *Vălea*, v. *Valea Buiecii*; *Cuceului*, v. *Cărarea Cuceului*.
- *Valea Roșie* (Vălia Róșîie) (L/5)
„Vale care curge din pădurea Cîrlioara, pe, lingă Cantonul silvic”, se numește roșie de la culoarea roșcată a pămîntului de acolo”. *Valea* v. *Valea Buiecii*; *Roșie*, v. *Fîntina din Valea Roșie*.
- *Valea Sălajului* (Vălia Sălájului) (A/4—6)
„Apă ce curge pe la marginea Finațelor”. *Valea*, v. *Valea Buiecii*; *Sălajului*, v. *Podul Sălajului*.
- *Valea Șoimușului* (Vălia Șoimúșului) (E—O/5—6)
„Vale ce străbate satul și o parte a hotarului satului și se varsă în Someș”. *Vale*, v. *Valea Buiecii*; *Șoimușului*, *Șoimuș*, deriv. din *Solum* + suf. *us*, *Solum*, „teren arabil, loc fertil, sat natal, patrie” (Lat. *sollum*) (Dicționar Latin—Român, 1137).
- *Valea Sutăii* (Vălia Șutăii) (I, J/3—5)
„Apă ce curge în partea de hotar numită Sutaia”. *Valea*, v. *Valea Buiecii*; *Șutăii*, v. *Sutaia*.
- *Vărășoia*, (Vărășoăia) (F/7)
„Loc acoperit cu vii, spre apus de sat”. *Vărășoia*, v. *Dealul Vărășoaii*.
- *Via Domnească* (D'îia Domnîască) (I/5)
„Loc unde a avut groful vie”. *Via*, v. *Printre Vii*; *Domnească*, „care aparține domnului...” *domn* + suf. *ească*, (Lat. *dominus*) (DEX, 277).
- *Viile Nulenilor* (D'îile Nulénîilor) (I/5)
„Loc unde au avut vii niște familii numite Nuleni”. *Viile*, v. *Printre Vii*; *Nulenilor*, v. *Nuleni*, *Guduria Nulenilor*, *Ulița Nulenilor*.
- *Viile de pe Costi* (D'îile d' pă Cóst') (I/4)
„Locuri cu vii pe Costi în Sutaia”. *Viile*, v. *Printre Vii*; *Costi*, v. *Costi*, *Între Costi*, *Sub Costi*.
- *Viile din Vărășoia* (D'îile d'in Vărășoăia) (F/7)
„Loc acoperit cu vii și pomi pe Dealul Vărășoia”. *Viile*, v. *Printre Vii*; *Vărășoia*, v. *Dealul Vărășoaii*, *Vărășoia*, *Sub Dealul Vărășoia*.
- *Via Oanii* (D'îia Ouăni) (L/4)
„Loc unde a avut casă și vie un om pe care îl chema Oanea”. *Via*, v. *Printre vii*; *Oanii*, v. *Fîntina de la Via Oanii*.

- *Viile de la Hultină* (D'ile d' la Hult'ină) (I/6)
„Loc cu vii sub pădurea Ciuburcani”. *Viile*, v. Printre Vii; *Hultină*, v. La Hultină.
- *Vii* (D'ii) (I/5)
„Loc unde sunt cele mai multe vii (cel mai mult teren plantat cu vie) la marginea dinspre Răsărit a satului”. *Vii*, Vie, v. Printre Vii.
- *Vâlcelele Stîrîinii* (Vilcelele Stîrîinii) (L, M, N/6–7).
„Mici văi care străbat din loc în loc pădurea Stîrîina. În partea de sus, spre izvoare sînt mai înguste și prăpăstioase, din care motiv li se mai spune și Gudurii”. *Vâlcele*, Vilcea, „Vale îngustă și puțin adîncă”. (Lat. Vallicella) (DEX, 1023).
- *Virful Jîpului* (Virvu Jîpului) (H/4)
„Locul cel mai înalt de pe Dealul Jîpului”. *Virful*, v. In Virful Iertașului; *Jîpului*, v. Dealul Jîpului, Jîp, Ulița Jîpului.

Pentru o înțelegere cit mai corectă a textului glosarului facem cîteva precizări:

Alături de fiecare nume topic am trecut în paranteză transcrierea sa fonetică și poziția pe hartă.

Dintre caracteristicile graiului local considerăm că este important să le amintim pe următoarele: palatalizarea dentalelor, labialelor și nazalelor în anumite situații ce se pot desprinde din lectura numerelor topice prezentate în glosar; transformarea fricativei *v* prin palatalizare în *d* (vie — d'ie, vin — d'in, Viespe — D'iespi, Viezure — D'iezure) transformarea ari-catei *g* în *j* (Făget — Făjet, mărgel — mărjeli, vergea — verjé); înlocuirea vocalei finale *e* cu *i* la forma plurală a unor substantiev (Vilcele — Vilcéli, Lespezéle — Lespezéli, Vădurele — Văduréli, vergele — vergéli etc.); transformarea lui *o* inițial, în unele cazuri, în *uă* (oameni — uămii, Oanii — Uăii, oi — uăi).

Acestea sînt doar cîteva aspecte pe care le semnalăm. Evident, mai sînt multe altele care pot fi discutate, ele însă nu intră în sfera obiectului acestei lucrări.

ȘTEFAN CHIȘU

BIBLIOGRAFIE

1. * * * *Dicționarul limbii române*, București, 1906 și urm. (DA).
 2. * * * *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, 1975. (DEX).
 3. * * * *Dicționarul limbii române moderne*, București, 1958. (DLRM).
 4. * * * *Der Grosse Duden Rechtschreibung*, Leipzig, 1981.
 5. Guțu, G., *Dicționar LATIN-ROMAN*, București, 1983.
 6. Constantinescu, N.A., *Dicționar onomastic românesc*, București, 1963. (DOR).
 7. Czuczor és Fagorosi, A *Magyar Nylev Szótára*, Budapest, 1874.
 8. Révai, Nagy *Lexikona*, Budapest, 1910 (și urm.).
 9. Tamás, L., *Etymologisch-historisches Wörterbuch der ungarischen Elemente im Rumänischen*, Budapest, 1966.
- *
* *
*
10. Drăganu, N., *Toponimie și istorie*, Cluj, 1928.
 11. Drăganu, N., *Românii în veacurile IX—XIV, pe baza toponimiei și a onomasticii*, București, 1933.
 12. Eco, U., *Tratat de semiotică generală*, București, 1982.
 13. Frățilă, V., *Toponimie și istorie. Stratificări toponimice în zona Tirnaveilor*, în *Contribuții lingvistice*, Timișoara, 1984.
 14. Hegel, G.W.F., *Preluceri de Filosofie a istoriei*, București, 1968.
 15. Indrea, Al., *Glosar regional din satul Someș-Guruslău*, în *Materiale și cercetări dialectale*, I, 1960.
 16. Iordan, I., *Nume de locuri românești din RPR*, 1952.
 17. Iordan, I., *Toponimie românească*, 1963.
 18. Pascu, St., *Voevodatul Transilvaniei*, Cluj-Napoca, I, 1972; II, 1979.
 19. Petri, M., *Szilágy vármegye monographiája*, I—IV, Budapest 1901—1904.
 20. Russu, I. I., *Etnogeneza Românilor*, București, 1981.

21. Sav, Florica, *Toponimia satului Șoimuș*, Lucrare de stat, Fac. Filologie, Univ. Babeș-Bolyai Cluj, 1968.
22. * * * *Solymos Köszég Határvázlata Nr. 1 (și 10 anexe), 1871*. Cartea Funciară Nr. 1. Dosar nr. 39, Șoimuș, Parcelar și hărțile pe părți de hotar. Oficiul de evidență funciară, Notariatul de Stat al jud. Sălaj, Zalău.
23. Stoica, D., Lazăr, I. P., *Schiță monografică a Sălajului*, Șimleu Silvaniei, 1908.
24. Suciu, C., *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, București, 1968.

SIGNIFICATIONS DANS LA TOPONYMIE DU VILLAGE DE ȘOIMUȘ (I)

(Résumé)

Localité avec une attestation documentaire ancienne, le village de Șoimuș est caractérisé par une toponymie extrêmement riche.

Parmi les aspects les plus importants discutés dans le travail, on accorde une attention toute spéciale à l'étymologie des toponymes étroitement liés à l'évolution historique de la communauté humaine de cette localité. Les relations inter-humaines (socio-politiques et économiques), celles entre l'homme et son environnement naturel, ainsi que les divers événements historiques inscrits dans la toponymie, tout cela offre une grande richesse de significations.

